N°. 311. A°. 1860.

ZONDAG EN MAANDAG 30 EN 31 DECEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... ƒ 1.—
Iedere regel meer. . . . . - 0.20
Andere Advertentiën per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

BERIGT.

Aan allen die hun **NIEUWJAARSGROET** door middel dezer Courant aan **Verwanten, Vrienden of Begunstigers** wenschen te brengen, wordt de gelegenheid daartoe weder aangeboden. Die Advertentiën, naar gelang van ieders Maatschappelijke Betrekking, naar goedvinden ingerigt, zullen in de Courant van 1 Januarij 1861 worden opgenomen a **75 Cents** per Advertentie, het Zegel en een Exemplaar der Courant daaronder begrepen.

Men wordt verzocht de eigenhandig geteekende Opgave aan de Directie te doen toekomen, vóór of uiterlijk op Maandag den 31 December 1860.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

Aanleg van Spoorwegen.

In de stukken tusschen de Eerste Kamer en de Regering gewisseld en in de beraadslaging aldaar over het hoofdstuk van Binnenl. Zaken is een strijd hernieuwd, reeds in de Tweede Kamer met de Regering gevoerd over de wijze van aanleg der spoorwegen, een strijd die, hoewel voor'shands, wat het volgende dienstjaar betreft, bijna geëindigd, evenwel van zeer groot belang blijft. Zoowel om de hooge belangrijkheid van de betwiste zaak zelve, als om de gevolgen van den uitslag en de strekking ook op ander gebied van de comptabiliteit dan dat 't welk onmiddellijk door de strijdende partijen werd betreden.

Bij den post van tien millioenen voor den aanleg van spoorwegen werd in de beide Kamers de aanmerking gemaakt, dat men bezwaarlijk op zoo lossen voet, in zoo onbepaalde termen een zoo hooge aanzienlijke som kon toestaan, dat men aan geen Minister zoo groote som ter willekeurige beschikking mogt laten zonder in meer bijzonderheden de wijze van gebruik te bepalen. Zoo als de som nu toch op de begrooting is uitgetrokken, is het een crediet waarvan het hoofd van 't Departement van Binnenl. Zaken geheel naar eigen inzigten kan gebruik maken, zoodat, wanneer 't hem voordeelig schijnt, b. v. 't eerst al de gronden voor het geheele spoorwegnet aan te koopen of 't eerst al de bruggen over de rivieren te laten afwerken, er in jaren tijds geen spade in den grond zal worden gestoken of geen mijl spoorweg zal kunnen bereden worden. Tot zulke gevolgen kan de onbepaalde toestemming der gelden leiden: onder den tegenwoordigen Minister zal wel zoo iets niet plaats hebben, hij gaf integendeel zeer geruststellende verklaringen; zou ook zoodra doenlijk een nadere begrooting indienen; maar een eventueel opvolger zou door geen verklaring van dien aard zich gebonden achten, en met de wet in de hand vrijelijk zijn gang kunnen gaan. Voor een opvolger die andere gevoelens was toegedaan, zou de belofte, door dezen Minister omtrent een nadere begrooting gedaan, stellig niet veel beteekenen.

Maar ook als men vraagt wat de tegenwoordige Minister zich voorstelt, dat zulk een meer uitvoerige begrooting, zulk een nadere bepaling van de wijze van uitgave der nu toegestane millioenen voor hem zelf zal moeten beduiden is het antwoord niet regt helder. De Eerste Kamer vroeg in haar verslag over het Hoofdstuk van Binnenlandsche Zaken „of indien de Regering aan hare belofte niet voldeed of, indien zij het met de Vertegenwoordiging omtrent de vaststelling van zoodanige begrooting niet eens konde worden, alsdan tien millioen, zonder eenige beperking, ter beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken konden gesteld worden", enz. In hare Memorie van antwoord zegt de Regering: „De aldus gestelde vraag is voor'shands voor geen bepaald antwoord vatbaar. De Minister vertrouwt dat hij zijne beloften zal kunnen nakomen; hij vertrouwt tevens dat zijne eventuele voordragt de goedkeuring der wetgeving zal erlangen. Mogt dit onverhoopt het geval niet zijn, eerst dan zal hij kunnen overwegen wat onder de *dan* bestaande omstandigheden behoort te worden gedaan. Hij kan evenwel de verzekering geven dat, welke die omstandigheden ook zullen zijn, hij in geen geval verder zal gaan dan geboden wordt door het belang der uitgebreide onderneming, waarvan hier de rede is."

Men ziet hieruit dat de Minister eigenlijk zelf niet regt weet waartoe de nadere begrooting moet dienen, dat hij zich niet kan verklaren in hoeverre een afkeuring van zijne voorstellen door de Vertegenwoordiging invloed zal oefenen op zijne handelingen. Uit de laatste der aangehaalde zinsneden kan men welligt opmaken dat 't plan is zich daaraan niet veel te storen, maar in elk geval den aanleg der wegen zooveel mogelijk te bewerkstelligen: dat toch is het dat geboden wordt door „het belang der onderneming." Het belang der zaak zal altijd vorderen dat er zooveel mogelijk wordt uitgevoerd, zij 't dan op de wijze die de Vertegenwoordiging zou wenschen of op eenige andere.

De Regering schijnt zich dus om de nadere begrooting niet veel te zullen bekommeren, en daarmede is zij, in den tegenwoordigen stand van zaken, naar ons inzien in haar regt. Welke ook de uitslag zij die er valle op die nader in te dienen voordragt en hoe hoog ook de Regering het oordeel schatte der Vertegenwoordiging over hare plannen, hoe gaarne zij zich zelfs aan dat oordeel wilde gedragen, nu, voor 't oogenblik is zij verpligt de hand aan 't werk te slaan en zich niet op te houden; zij *moet* nu spoorwegen maken en wel ten spoedigste. Niet *omdat* nu de millioenen op de begrooting staan uitgetrokken, dat is maar een *verlof* en geen *bevel* om 's Lands gelden tot dat einde aan te wenden, maar omdat de Wet van Augustus ll. den aanleg gebiedend voorschrijft. Die Wet, even als alle andere, is de Regering *verpligt* ten uitvoer te leggen. Artikel 73 der Grondwet verpligt de hoofden der ministeriële departementen te zorgen voor de uitvoering der Grondwet en der andere wetten voor zoo verre die van de Kroon afhangt. De Spoorwegwet is er nu eenmaal, de gelden voor 't aanstaande jaar zijn toegestaan, de Minister *moet* er dus gebruik van maken: geen verschil van inzigt met de Kamers mag hem thans weerhouden [illegible]

Iets anders is het of het voorzigtig, of 't in 't belang van den Minister zelven was zich nevens zoo groote vrijheid in 't gebruik der gelden, zoo groote verantwoordelijkheid op te leggen: wij zouden 't in zijn eigen belang voorzeker niet geraden hebben. Daar is grooter steun noodig tegen allerlei drang van locaal en persoonlijk belang dan die er te vinden is in een onbeperkte beschikking over millioenen. Dat zoodanige drang niet uit zal blijven zullen wij nader aantoonen, benevens de gevaren van dien.

Was 't van het standpunt der Regering niet verkieselijk zoo groote vrijheid te verlangen, van de zijde der Tweede Kamer is 't onbegrijpelijk dat zij ze verleende. Het Verslag over 't hoofdstak der Begrooting en over 't betreffende artikel in 't bijzonder deed dan ook geheel andere uitkomsten vermoeden. Dáár heette het (bl. 18) dat men (in de afdeelingen) nagenoeg eenparig van oordeel was dat de goede beginselen van geldelijk beheer geheel uit het oog zouden worden verloren indien de uitgaven voor de spoorwegen op zulk eenen lossen voet geschiedden, als volgens het voorstel der Regering het geval zoude zijn. Bij de beraadslagingen deed de heer *Thorbecke* nog een prijzenswaardige poging om het onbezonnen toestaan der bovenmatige som te keeren: hij stelde bij amendement voor om voorloopig slechts drie millioen toe te staan en een nadere begrooting af te wachten die hij meende dat in februarij kon gereed zijn. Het mogt niet baten. Het schijnt dat het artikel der spoorwegwet, waarbij bepaald wordt dat jaarlijks ten minste tien millioen voor den aanleg van spoorwegen op de Staatsbegrooting worden gebragt, in de oogen der meerderheid de beteekenis had dat die som, op wat wijze ook aangevraagd en hoe weinig ook omschreven, niet mogt worden geweigerd; dat 't vooral nu niet mogt, nu de tijd om behoorlijke plannen en grondige berekeningen te maken ten eenenmale had ontbroken, en zonder dat men zich nog door de aanneming voor de toekomst wilde binden. Intusschen levert de zaak een nieuw, helaas overvloedig bewijs hoe weinig staat er valt te maken op de vastheid van zienswijze dezer Tweede Kamer en hoe weinig waarde er te hechten is aan hare verslagen.

Dat de Eerste Kamer om deze enkele, ofschoon gewigtige zaak, het geheele hoofdstuk niet verwerpt is begrijpelijk; minder dat de Tweede Kamer geen gebruik maakte van haar regt van amendement. De Regering vleije zich intusschen niet met het antecedent: zij neme de waarschuwing in 't verslag der Eerste Kamer ter harte, die de vrees uitdrukt dat zij ingeval van herhaling het geheele hoofdstuk zal moeten afstemmen. In die woorden ligt een welsprekend verwijt ook aan de andere Kamer, die onbegrijpelijkerwijze terzelfder tijd aandringt op regeling van de comptabiliteit bij de wet en tevens daar waar zij den comptabelen regelen kon voorschrijven in de begrootingswet, de gelegenheid daartoe opzettelijk ongebruikt laat. Mogen wij hopen dat deze ongerijmdheid een der laatste ziekteverschijnselen van de spoorwegkoorts zal wezen?

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 27 December.
(*Particuliere Correspondentie.*)

„De Oostenrijksche questie" een vlugschrift hier juist gepubliceerd door eene alhier onlangs gevestigde maatschappij onder den naam van „Duitsche Eenheid en Vrijheid" maakt bijzonder veel opgang in onze politieke kringen. Het doel der gemelde maatschappij is door vlugschriften indruk op de publieke opinie van Duitschland te maken. — De schrijver van het bovenvermeld vlugschrift erkent zoowel het regt van Hongarije tot zelf-regering als het voorgesteld beginsel dat Venetië met Italië zou moeten worden hereenigd. De Hongaarsche en Italiaansche verlangens worden evenwel daarin zorgvuldig van elkander afgescheiden van al datgeen wat zou kunnen leiden om Rusland of Frankrijk een onbehoorlijk evenwigt te geven in de Europesche aangelegenheden. De schrijver dringt er hoofdzakelijk bij de Duitsche Federale Oostenrijksche provincien op aan om onverwijld en krachtdadig voor zichzelven de bijeenroeping te bewerken van een parlement in Venetië. Het vlugschrift schijnt niet alleen bij ons publiek maar ook door de liberale partij in Duitschland zeer gunstig te zijn ontvangen; de meeste Duitsche liberale bladen geven het althans uitvoerig weder. De Weener Correspondent van den Times, die hier als eene zeer goede autoriteit bekend staat, geeft ons intusschen niet veel hoop op den goedwilligen afstand van Venetië door Oostenrijk. „Indien ik niets zeg", dus luiden zijne woorden, „betrekkelijk den voorgestelden verkoop van Venetië, dan is het omdat ik weet dat het Oostenrijksch Gouvernement alleen door kracht van wapenen zal worden genoopt den vierhoek te ontruimen." Die verzekering, ik ben er van overtuigd, zal onze Staatslieden geenszins ontmoedigen om bij Frans Jozef aan te dringen zich nog bij tijds te bezinnen. De Keizer van Oostenrijk kon waarlijk niet verstandiger handelen dan door de raadgevingen onzer Regering op te volgen. Van al de groote Mogendheden is Engeland voorzeker zijn beste vriend. Ons Gouvernement voorziet zeer goed dat een oorlog tusschen Oostenrijk en Italië de tusschenkomst van Frankrijk en dan welligt den ondergang der Habsburgers zou ten gevolge hebben. Oostenrijk voor een dergelijk gevaar te behoeden is het onophoudelijk streven onzer Regering; het eenige redmiddel dat zij daarvoor ziet is de verkoop van Venetië.

Omtrent Gaëta geef ik u de volgende depêche weder van den Parijschen correspondent van den Morning Post. „Het garnizoen van Gaëta is in getal verminderd, door de afdanking van een gedeelte der Koninklijke garde, wier getrouwheid men betwijfelde.

„De overige verdedigers van Gaëta verkeeren in een betreurenswaardigen toestand; de plaats is evenwel nog goed en de verdediging kan nog gedurende eenigen tijd worden voortgezet, ten gevolge van den afstand der aanvallende batterijen." Napoleon geeft intusschen aan zijne bedreiging om de Fransche vloot van voor Gaëta te doen verwijderen nog geen gevolg. De verontschuldiging van l'Indépendance Belge, dat Napoleon zijne vloot voorloopig voor Gaëta moet laten blijven, op grond dat de Czaar zou gedreigd hebben er anders eene Russische vloot te zenden, gaat hier niet op. Ons publiek beschouwt dat als eene bedriegerij. De passive houding van ons Gouvernement bevalt onze Natie ook geenszins, en wel om reden dat men overtuigd is dat onze Regering de Italianen spoedig in het bezit van Gaëta zou kunnen stellen, door even als Napoleon eene vloot naar die plaats te zenden, en dus de Fransche interventie te neutraliseren. De lords Palmerston en Russell kunnen verzekerd zijn bij de opening van het Parlement betrekkelijk die questie duchtig te worden doorgehaald.

Prins Alfred heeft weder eene gunstige gelegenheid om zijne reislust te bevredigen. Gisteren ten half drie ure vertrok hij, vergezeld van de majoors Cowell en du Plat, van Windsor naar Douvres op weg naar Berlijn, alwaar hij eenige dagen bij Prins en Prinses Frederik Willem zal doorbrengen. Na den Hertog en Hertogin van Saksen Coburg te Gotha te hebben bezocht, zal de Prins den 5 januarij over Brussel naar Engeland terugkeeren. Den 15 daaraanvolgende zal de Prins zich te Plymouth voor Noord-Amerika en de West-Indiën inschepen.

De felle koude die wij hier sedert eenige dagen hebben gehad begint heden te verminderen. De vijvers in onze parken zijn evenwel nog sterk bevrozen. De vijver in Hyde Park leverde gisteren hoofdzakelijk een prachtig schouwspel op. Meer dan 10,000 menschen bevonden zich op het ijs, waarvan de meeste zich met glijden vermaakten. De Engelschen zijn zeer gebrekkige schaatsenrijders en schieten in dat geval bij uwe landgenooten veel te kort. Onder de talrijke menigte zag men dan ook met regt nationalen hoogmoed nu en dan een Hollander zijn alouden roem in het schaatsenrijden handhaven. Het rijden en glijden werd tot laat in den avond bij toorts- en fakkellicht voortgezet. Er hadden natuurlijk talrijke accidenten plaats, die gelukkig niet doodelijk waren; de meesten kwamen er af met bezeerde neuzen, armen en beenen.

— In den afgeloopen nacht en heden morgen had men niet minder dan zeven branden in verschillende gedeelten der hoofdstad. Zij waren geen van alle van grooten omvang, maar bij een daarvan, in Hampsteadrood, is eene 56jarige vrouw omgekomen.

— Volgens een dagblad van Jamaica waren in Hayti pogingen tot rustverstoring aangewend, maar het komplot was in tijds ontdekt en drie der in hechtenis genomen zamenzweerders zijn doodgeschoten. Uit alle oorden des Lands had de Regering adressen van gelukwensching ontvangen.

FRANKRIJK.

PARIJS 27 December.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Geen nieuws van Gaëta of uit Italië, maar het nieuwe artikel, heden avond in la Patrie opgenomen en getiteld: De revolutionnaire politiek en de sentimentele politiek, — een vervolg op dat hetwelk gisteren verscheen onder den titel van Frans II te Gaëta, — is een zeer opmerkelijk kenteeken van den waren toestand. Het eindigt aldus: „Voor ieder onpartijdig man, die niet stelselmatig òf de revolutionnaire òf de sentimentele politiek aanneemt, had de Koning van Napels gelijk met zich te verdedigen. De Koning van Gaëta zou ongelijk hebben met den strijd nog te verlengen."

Dat klinkt duidelijk en is overigens in volmaakte overeenstemming met de politiek, welke men Keizer Napoleon toeschrijft. Daar de tegenstand als nutteloos wordt beschouwd, wil men het vertrek des Konings verhaasten, wiens verblijf meer dan eene oorzaak tot onlusten oplevert. In de officiële salons en in de bureaux der kanselarijen beschouwt men de overgave van Gaëta als voor de deur staande. Maar men zegt dat de Keizer slechts daarom bij den jongen Koning is tusschenbeide getreden, opdat men de vesting aan hem zou overleveren. Op dezelfde wijze stond Oostenrijk Lombardije af, niet aan Piemont, maar aan Frankrijk; de eigenliefde werd alzoo gespaard. Men zegt dat ten opzigte van Gaëta hetzelfde zal plaats hebben. Nu vraagt men zich af of Frankrijk een garnizoen in Gaëta zou leggen, hetgeen grooten toorn zou verwekken in Italië en in Engeland, dan wel of het de overgifte der vesting alleen zou aannemen, om haar onmiddellijk over te dragen aan Koning Victor Emmanuel; deze laatste onderstelling is redelijker. Binnen weinige dagen zullen wij weten, waaraan wij ons te houden hebben. Daar echter het bombardement met verdubbelde kracht is hervat, is eene spoedige oplossing te wachten.

De heeren aartsbisschoppen en bisschoppen willen de gewoonte niet verleeren van tegen de gebeurtenissen in Italië te declameren. Ziehier hoe zich de bisschop van Bayonne uitdrukt: „Het is ongelukkigerwijze volbragt, ja bijna geheel ten einde gevoerd, dat werk eener buitensporige eerzucht, eener diepgewortelde goddeloosheid en van de terugstootendste onregtvaardigheid. Het grondgebied der Kerk is overweldigd; haar wereldlijk erfdeel, het wettigste en oudste van alle, het onmisbaarste voor de vrijheid en veiligheid van haar bestuur, is geroofd," enz. En verder vraagt dezelfde bisschop zich af, wat de beweegreden is van de handelwijze van Piemont. „Die beweegreden is de onverzadelijke en onedele eerzucht van eene Regering die alleen wil heerschen van de Alpen tot uiterste einde van het Schiereiland en geheel Italië bij haar gebied wil inlijven; het is de revolutionnaire geest, die geen enkel regt erkent en voor geene enkele misdaad terugdeinst; het is de goddeloosheid en de ketterij, die zonden willen heerschen dáár waar de godsdienst het middelpunt van hare heerschappij heeft gevestigd."

Ofschoon onze clericale bladen wel niet openlijk hunne goedkeuring durven hechten aan de handelwijze der Saksische Regering, die graaf Teleky aan de Oostenrijksche Regering heeft uitgeleverd, wachten zij zich wel die te berispen. Nadat le Monde gisteren gezegd had, niet aan de verontwaardiging der dagbladredacteurs te willen gelooven, zoo lang zij in hunne partijdigheid de openbare meening opruijen tegen Saksen en Oostenrijk en over de wandaden van Engeland en Piemont het stilzwijgen bewaren, — schrijft dat blad heden:

„De liberale en revolutionnaire drukpers heeft eindelijk haar thema gevonden. Men zij gerust: er is geen sprake van Engeland; deze pers heeft voor dat Land te veel eerbied en achting om het lastig te vallen. Het is uitgemaakt dat Engeland geen enkel gebrek heeft, dat het niemand verdrukt, dat er geen enkelen Anglikaanschen bisschop bestaat, Plunket geheeten. Er is ook geen sprake van Piemont en van zijne vrienden de Garibaldianen; deze hebben alle regten, zij bombarderen met menschelijkheid, zelfs de hospitalen; zij fusilleren op philantropische wijze de boeren, zij berooven godsdienstiglijk de kloosters en de priesters, zij onttroonen in Katholieken geest den H. Vader, zij blijven getrouwe kinderen der Kerk, terwijl zij haar naar de tijden der katakomben terugvoeren. Maar er is in Europa een kleine Staat die de onbeschaamdheid heeft gehad eene conventie ten uitvoer te leggen. Wee over dien Staat! ziedaar schandalen welke de XIXde eeuw niet kan dulden; ziedaar eene schending van alle goddelijke en menschelijke regten, welke het nieuwe regt niet mag toelaten; en er klinkt slechts éène kreet in de drukpers van Charivari af tot het Journal des Débats toe, la Patrie en de anderen doorgaande. „Er ligt, zegt de heer „Limayrac, in de handelwijze van de Saksische Rege„ring eene verfoeijelijke theorie opgesloten, die niet „anders dan geschandmerkt kan worden door die „Europesche openbare meening, welke men de regt„bank der brave lieden uit alle Landen kan noemen!" Helaas! de regtbank der eerlijke lieden van alle Landen heeft over zoo vele zaken regt te spreken, dat men nog wel wat had mogen wachten, met haar die van

den graaf Teleky voor te leggen."

En daarop gaat le Monde over tot het betoog dat Saksen, hetwelk zich tot uitlevering van misdadigers aan Oostenrijk had verbonden, niet te onderzoeken had of graaf Teleky enkel een politieke banneling was of een misdadiger in den zin zoo als de liberale bladen (en ik geloof: elk eerlijk, onbevoordeeld mensch) dat opvatten, zoodra Oostenrijk de uitlevering vorderde. Overigens zegt le Monde de leer niet te kunnen aannemen, volgens welke alle misdaden worden verschoond in den naam der vaderlandsliefde en vraagt of de Cavour, Pepoli, Cialdini, Pinelli, Farini en de anderen minder schuldig zijn aan schending van alle goddelijke en menschelijke wetten, omdat zij zich op de vaderlandsliefde beroepen. „Het is zoo gemakkelijk alles in zijn Land het onderst boven te keeren door zich voor iemand die het met zijn Vaderland wel meent uit te geven en zich vervolgens met dien fraai klinkenden naam te dekken tegen alle vervolging der maatschappij, die nogtans verpligt is om voor hare eigene veiligheid te waken."

Wanneer de heer de Persigny niet opgetreden was met een programma, waarin toegevendheid omtrent de drukpers op den voorgrond is gesteld, zou men wel eens in verzoeking kunnen komen aan le Monde te vragen of de laatst aangehaalde zinsnede ook eene toespeling behelsde op den man die in december 1851, in naam van de vaderlandsliefde, alles ten onderst boven keerde en zich aan alle vervolging der maatschappij onttrok door zich op den Keizerlijken Troon te plaatsen.

Ik had gelijk toen ik u schreef dat de heer Solar eigenaar en hoofdredacteur bleef van la Presse. De zaak is gisteren beslist geworden in eene vergadering der aandeelhouders in dit blad. Heden avond bevat het een merkwaardig artikel, geteekend F. Solar, hoofdredacteur van la Presse, waarin hij de belangrijkheid uiteenzet van de burgerij in den Staat, als de geboren verdedigster en vertegenwoordigster van de democratie. Voornamelijk vestig ik uwe opmerkzaamheid op de laatste regelen, die eene duidelijke en scherp afgeteekende adhesie aan de Keizerlijke dynastie te kennen geven. „Wij hebben, evenmin als de ware burgers en de ware werklieden, eene bijgedachte. Eene bijgedachte zou een verraad zijn tegenover de democratie die ons politiek *credo* is. Even als de Keizer, de uitverkorene van het algemeen stemregt, vrijelijk den volkswil moet vertegenwoordigen, evenzoo willen wij dat de Wetgevende Vergadering en de drukpers ook van hunne zijde eigenlijk de openbare meening vertegenwoordigen. Ziedaar alles — niets meer, niets minder."

Gij ziet dat la Presse, in den laatsten tijd beschouwd als het orgaan der Orleanistische burgerij, zich openlijk plaatst op het terrein door de circulaires van den heer de Persigny opengesteld. Het blad ontkent alle gemeenschap met wat de officieuse verdedigers der Regering zoo onhandig en zoo oneigenlijk de oude partijen noemen. La Presse kondigt in deze geloofsbelijdenis aan dat zij eene liberale en geene dynastieke oppositie zal voeren.

Er is wederom een spoorwegongeluk op de Noorderlijn te betreuren. Drie personen zijn gedood, acht gekwetst. Ziedaar de treurige balans van een winterdag.

Het Journal des Débats vermeldt den dood van een zijner oudste medewerkers, den heer Farian de Saint Ange, eergisteren op 73jarigen leeftijd aan de gevolgen eener beroerte overleden. De overledene heeft zich vooral onderscheiden door zijne bekwaamheid in het behandelen van militaire questiën en tijdens den oorlog in de Krim in de Débats hoogst belangrijke strategische beschouwingen geleverd. De begrafenis had heden plaats en werd bijgewoond door al de leden der redactie.

In de provincie Anjou, een van de belangrijkste brandpunten van den reactionnairen en clericalen geest, bestond er geen eenigzins aanzienlijk en aan de Regering toegedaan dagblad. Nu echter zal er te Angers een weekblad worden gevestigd, onder den naam van *le Progrès de l'Ouest*. De prefect van het departement Maine et Loire heeft aan de onderprefecten, maires en vrederegters eene circulaire gerigt, waarin hij het nieuwe blad aanbeveelt dat, zoo als hij zich uitdrukt, met warmte de groote politiek des Keizers zal ondersteunen en aan het Land de grootste diensten zal bewijzen „door de gemoederen te verbinden aan de Keizerlijke Regering." Zelfs is het prospectus van het nieuwe blad aan de maires toegezonden. L'Ami de la Religion maakt ten dien aanzien deze scherpe en zeer juiste opmerking: „Dat men nu nog beweere dat de pers in onze dagen niet geëerd is en men haar niet genoeg beleefdheid bewijst!"

Eene depêche uit Gaëta van 25 dezer meldt het overlijden van den Franschen scheepskapitein Guesnet, kommandant van het fregat Redoutable, behoorende tot het eskader voor Gaëta. Het verlies van dien zeeofficier, die met onderscheiding gediend had in de Zwarte Zee gedurende den Krimoorlog, wordt zeer betreurd.

PARIJS 28 December.
(*Particuliere Correspondentie.*)

De Moniteur deelt heden morgen de rangorde der receptien op nieuwjaarsdag mede. Er zal den 2 januarij geene receptie van dames gehouden worden.

Het officiële blad bevat ook den eigenlijken tekst van het vredesverdrag tusschen Frankrijk en China, dat overigens geheel overeenkomt met de daarvan reeds medegedeelde inhoudsopgave. Het merkwaardigst is het rapport door den baron Gros ingediend omtrent zijne ontvangst door de Chinesche autoriteiten, aan wier hoofd zich de Prins Kong bevond, bloedverwant des Keizers en eerste commissaris.

Eindelijk deelt de Moniteur nog twee circulaires mede van den heer de Persigny betreffende de paspoorten. De Engelsche onderdanen hebben, om te genieten van het hun geschonken voorregt, niets anders te doen dan hunne nationaliteit te doen verifiëren en hun visitekaartje te doen stempelen. De Franschen behoeven, om zich naar Engeland te begeven, niets dan een binnenlandsch paspoort dat voor slechts 2 francs te verkrijgen is.

Heden komt het Parlement van Turijn bijeen om de voorlezing van het besluit der ontbinding aan te hooren. De aanstaande verkiezingen moeten in de laatste dagen van januarij plaats hebben over geheel Italië. De zetel van het nieuwe Parlement blijft voorloopig Turijn, maar het is wel mogelijk dat daartoe later eene andere stad wordt aangewezen. Koning Victor Emmanuel moet gisteren uit Napels vertrokken zijn om zich naar Genua en van daar naar Turijn te begeven. Voor Gaëta is het vuur verdubbeld en wordt uit de vesting beantwoord. De Perseveranza van Miliaan berigt dat „de vrouw van Frans van Bourbon Gaëta verlaten heeft." Men spreekt reeds niet meer van de Koningin.

De Piemontezen verzamelen te Mola di Gaëta verbazende vernielingswerktuigen; daar bevinden zich hunne parken en met elken dag brengt hunne marine nieuw belegeringsgeschut aan.

L'Opinion Nationale wil weten dat Frankrijk en Engeland gelijktijdig langs diplomatieken weg getracht hebben de invrijheidstelling van graaf Teleky te verkrijgen, dien Oostenrijk, wanneer het de raad van le Monde volgde, maar eenigen tijd gevangen moest houden om hem althans gedurende dien tijd het zamenzweren te beletten. De godsdienstige bladen blijven zich toch altoos gelijk!

Wij hebben de allocutie des Pausen van 17 dezer nog niet ontvangen in het dagblad van Rome. Men verzekert echter dat zij niet minder heftig is dan de vorige en dat er dezelfde zijdelingsche beschuldigingen tegen de Keizerlijke politiek in worden herhaald.

De Turksche leening vordert niet. De tijd van inschrijving is verlengd tot 5 januarij; ik twijfel of tegen dien dag zelfs een vierde gedeelte der actien zal geplaatst zijn. Men heeft dezer dagen veel gesproken over den zeer wankelenden toestand van den heer Mirès en ik heb melding gemaakt van eene klagt door den heer de Pontalba ingediend. De Constitutionnel bevat heden morgen eene nota om een berigt van den Times te logenstraffen, volgens hetwelk in een ministerraad zou beraadslaagd zijn over de questie of er gevolg zou gegeven worden aan eene zeer gewigtige regterlijke actie. De Constitutionnel verkondigt de onafhankelijkheid der justitie in Frankrijk, maar hij spreekt het feit zelf van de regterlijke vervolging niet tegen. Overigens verzekert men dat de positie van den heer Mirès zal worden verzekerd door tusschenkomst van het Credit Mobilier dat, zelf aan groote afwisseling onderhevig, later weder de hulp van den heer Mirès zou kunnen noodig hebben.

Het is waar dat, in spijt van het leedwezen, door sommige katholieke dagbladen betuigd, de heer de Kervansie, neef van Latour d'Auvergne, den eersten grenadier van Frankrijk bijgenaamd, den sabel, door de drie consuls Bonaparte, Lebrun en Ducos aan dien grooten krijgsman geschonken, aan Garibaldi heeft aangeboden.

Ondanks de vertoogen der beursmannen blijven de tourniquets op de beurs bestaan. Twee redenen hebben tot dit besluit geleid. Vooreerst de som die deze belasting opbrengt; vervolgens de noodzakelijkheid om den speculatiegeest te temperen en de koers der fondsen niet te zeer aan de eventualiteiten der rijzing of daling bloot te stellen.

DUITSCHLAND

BERLIJN 27 *december*. — Aan de beide Wetgevende Huizen zullen, naar men verneemt, terstond na het openen van den Landdag, talrijke wetsontwerpen worden voorgelegd, waaronder die op de ministeriële verantwoordelijkheid, de gewijzigde wetten op het huwelijk, de grondbelasting, de kreitsverdeeling enz.

— De generaal-veldmaarschalk baron von Wrangel, gouverneur van Berlijn, vierde gisteren zijn gouden bruiloftsfeest, en ontving met zijne gemalin de bezoeken van gelukwensching van den Prins en de Prinses van Pruissen en der overige Prinsen en Prinsessen van het Koninklijk Huis. In naam der Koningin bragt de opperhofmeester, graaf Dönhoff, het feestvierend paar, met haren gelukwensch, een in kostbaren, met goud ingelegden band vervatten bijbel over, waarin H. M. een eigenhandig inschrift geplaatst had. De Prins Regent schonk den veldmaarschalk eene prachtige, met de beeldtenis van Z. K. H. versierde vaas, en de Prinses van Pruissen en Prinses Karel van Pruissen een beeld der Madonna met het kind Jezus. Het feestgeschenk van Prins Karel bestond uit eene bronzen statuette van St. Joris, terwijl dat der overige Prinsen en Prinsessen eene marmeren zuil was, op welke zich het beeld van den aartsengel Michael in brons vertoont. Zelfs de kleine Prins Frederik Willem werd door zijne ouders de feestzaal ingeleid en reikte een fraai gouden bouquet over. De familie van den jubilaris schonk een groot en prachtig tapijt, benevens een album, de bladen waarvan tooneelen en herinneringen uit zijn leven voorstellen. De veldmaarschalk is den 13 april 1784, zijne gemalin, eene freule von Below, den 23 junij 1792 geboren.

— Te Hohenzollern is berigt ontvangen dat de verloving van den Erfprins Leopold von Hohenzollern Sigmaringen met Prinses donna Antonia van Portugal, Hertogin van Saksen, geboren den 17 februarij 1845, den 16 dezer te Lissabon heeft plaats gehad.

KASSEL 26 *december*. — Het gerucht dat de Keurvorst er aan denkt afstand van de Regering te doen schijnt van allen grond ontbloot te zijn, althans in hoogere kringen slaat niemand daaraan geloof. Overigens lijdt Z. K. H. voortdurend aan het podagra, en ofschoon men zegt dat hij buitengewoon toegankelijk is, worden, ten gevolge dier kwaal, alle niet zeer dringende regerings-aangelegenheden op de lange baan geschoven, en zou er althans van de maatregelen, die ten opzigte van de zaak der Staatsregeling en der toekomstige verkiezingen voor de Stenden moeten genomen worden, tot hiertoe met den Vorst geen sprake zijn geweest. Men zegt dat het meerendeel der Ministers voor eene spoedige verkiezing en bijeenroeping eener Tweede Kamer gestemd is.

PRAAG 23 *december*. — De te Dresden in hechtenis genomen graaf Ladislaus Teleky vond in de grensstad Bodenbach een Keizerlijk ambtenaar, met de verklaring dat hij in last had hem op de reis naar Praag, die in een spoorwegrijtuig der eerste klasse geschiedde, te begeleiden. Van eenige verdere veiligheidsmaatregelen was geen sprake. Te Praag onderging de graaf, die te Parijs als vroeger gezant der insurrectionele Regering en als de ziel der Hongaarsche emigratie bekend staat, een persoonlijk verhoor, en werd vervolgens, op gelijke wijze als waarop hij herwaarts gebragt was, naar de vesting Josephstadt vervoerd, waar hij geïnterneerd blijft.

Per Telegraaf.

LONDEN 29 December.

Uit New-York wordt van den 15 dezer het volgende gemeld: De minister Cass heeft zijn ontslag genomen en zal waarschijnlijk door Dickenson worden opgevolgd. Onderscheidene afgevaardigden der Zuidelijke Staten hebben een manifest geteekend, houdende de verklaring, dat het treffen van een vergelijk onmogelijk is. Niets stond de afscheiding van het Zuiden meer in den weg. De President Buchanan heeft op 4 januarij een bededag bepaald. Generaal Scott acht versterking noodig in Carolina, tot bescherming van den eigendom. De President heeft zich om redenen van voorzigtigheid daartegen verzet. Een gerucht wil. dat de heer Douglas in den Senaat zal voorstellen, Buchanan op te dragen met geweld de scheiding te beletten. De geldmarkt wordt beter.

Tweede depêche.

Volgens den laatsten wekelijkschen staat der Bank is het bedrag der in omloop zijnde bankbiljetten met £ 53.595, en dat van den voorraad edel metaal met £ 533.151 verminderd.

PARIJS 29 December.

Berigten uit Konstantinopel tot den 22 dezer melden dat de schadevergoeding voor de moorden te Djeddah definitief geregeld is en in Turksche geconsolideerden betaald zal worden. Het rapport van den grootvizier over zijne zending in Rumelië is openbaar gemaakt. De aangeheven klagten worden daarin overdreven verklaard. De Grieksche geestelijkheid wordt er in gegispt. Er zal eene commissie van enquête voor Klein-Azië benoemd worden.

WEENEN 29 December.

De Ostdeutsche Post meldt dat graaf Rechberg zijn ontslag heeft ingediend, hetwelk evenwel nog niet is aangenomen.

De Wanderer zegt dat in hoogere kringen bepaald verzekerd wordt dat de inlijving van het Servisch Woiwodschap bij Hongarije reeds door den Keizer is goedgekeurd.

ARAD 29 December.

Ter gelegenheid eener bijeenkomst van het comitaa heeft gisteren eene schitterende verlichting der stad plaats gehad. De rust werd niet verstoord. De zitting duurt heden voort. Onder de voor het committé benoemden behooren verscheidene geemigreerden.

TURIJN 29 December.

Koning Victor Emmanuel is gisteren te Ancona aangekomen en wordt maandag te Turijn verwacht.

De Opinione bevestigt het berigt dat de gemalin van Koning Frans Gaëta verlaten heeft. Sints eenigen tijd begeeft zich de Koning des avonds aan boord van een Spaansch schip om 's morgens in de vesting terug te keeren. De gezondheidstoestand van den heer Farini te Napels is verbeterd en het gerucht, dat hij zijn ontslag zou hebben ingediend als stedehouder des Konings, is voorbarig.

LONDEN 29 December.

KOLONIALE WAREN nominaal. — TALK in loco 60/, April/Junij 59/6 a 58/6. Deze week werden afgeleverd 480 en aangevoerd 180 v. De markt was stil.

LIVERPOOL 29 December.

KATOEN. Heden werden afgedaan 15,000 b. De stemming was vast.

BERLIJN 29 December.

ROGGE, Dec./Jan. 50½, Feb./Maart 50¾. — RAAPOLIE, Dec/Jan. 11⅝, Feb./Maart 11⅝.

PARIJS 29 December.

Frankrijk 3 pc. 67.65; dito 4½ pc. 96.70; Cred. Mob. 730. Spanje 1¾ pc. 41⅜; dito 3 pc. 49½.

LONDEN 29 December.

De 3 pc. Geconsolideerden 92⅜. Spanje Buitenl. 3 pc. 50½. Mexico 3 pc. 21⅜. Goud 77/9; Zilver 61⅝ d.

Er is een bedrag van £ 162,603 naar Amerika verzonden.

WEENEN 29 December.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 61; dito Nationale 5 pc. 73.70. Wissel Londen *f* 144.60.

FRANKFORT 29 December.

Oostenr. Metalliek 5 pc. 39½; dito Nation. 5 pc. 48½. Spanje 1¾ pc. 40; dito 3 pc. 47.

ANTWERPEN 29 December.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 42½; dito Nationale 5 pc. 49.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 29 December.

De thermometer van Fahrenheit teekende heden avond ten 9 ure 25 graden, te middernacht 22 graden en ten 3 ure na middernacht 24 graden.

Bij Zr. Ms. besluit zijn tot burgerlijke leden en tot hunne plaatsvervangers in den militieraad, zitting houdende te Rotterdam, voor de ligting der nationale militie van 1861 benoemd: jhr. mr. D. R. Gevers Deynoot, lid der Staten, en A. F. L. Bichon van IJsselmonde, burgemeester der gemeente Hillegersberg c. a.; tot hunne plaatsvervangers: J. W. Hein, lid der Staten, en F. W. C. Blom, lid van den Gemeenteraad van Rotterdam.

De Nederlandsche Handel-Maatschappij wenscht gelegenheid voor het transport van 100 militaire en 11 kajuitspassagiers, omstreeks half januarij (bij open water) te embarkeren. Aanbiedingen worden tot 3 januarij ingewacht.

Wij zijn door het Departement van Finantien in de gelegenheid gesteld tot de mededeeling van den volgenden staat van de in het 4de kwartaal 1860 in de hier ondergenoemde plaatsen in-, uit- en doorgevoerde ponden ruwe en geraffineerde suiker: invoer ruwe, Amsterdam 11,939,551, Rotterdam 7,166,224, totaal 19,105,775; invoer geraff., Amsterdam 31, Rotterdam 6, totaal 37; uitvoer ruwe, Amsterdam 1474, Rotterdam 34,089, totaal 35,563; uitvoer geraff., Amsterdam 14,607,694, Rotterdam 2,326,629, Dordrecht 70, totaal 16,934,393; doorvoer ruwe, Amsterdam 3,644,496, Rotterdam 2,637,513. Schiedam 156,347, Dordrecht 71,638, totaal 6,509,994; doorvoer geraff., Amsterdam 13,199. Rotterdam 30,115, totaal 43,314.

De Staats-Courant deelt mede aantooningen van den in- en uitvoer op Java en Madura van en naar den Oosterschen Archipel in het 3de kwartaal 1859. Ingevoerd werden: voortbrengselen van Europa en Amerika *f* 187,271; van de West van Indië en Bengalen *f* 61,160; van China, Manilla en Siam *f* 195,320; van den Oosterschen Archipel *f* 1,804,569, totaal *f* 2,248,320. Uitgevoerd werden: voortbrengselen van den Oosterschen Archipel *f* 2,389,094; van de West van Indië en Bengalen *f* 9134; van China, Manilla en Siam *f* 47,420; van Japan *f* 7597; van Europa en Amerika *f* 617,435. Totaal *f* 3,070,680.

Per telegraaf wordt ons uit Kuilenburg gemeld, dat, volgens berigten, beneden de Vaart de rivier is gaan vastzitten. Er kwam heden ten 11 ure veel drijfijs af; het water was 1 voet opgeloopen.

Van Vreeswijk zelf wordt berigt, dat de rivier heden morgen van Vreeswijk tot op Jaarsveld vast zit. Het water was sedert gisteren bijna 1 el gerezen.

Te Wijk bij Duurstede was het drijfijs gisteren toegenomen; boven Kuilenburg, bij Candia, heeft zich langs den regter-oever eene belangrijke massa ijs vastgezet. De waterhoogte was 4.62 el onder N. P.; in 24 uren gevallen 4 duim.

De Lek te Schoonhoven is geheel met drijfijs bedekt en heeft zich gisteren kortstondig in sommige bogten boven de stad vastgezet. Het water is steeds vallende. (U. C.)

Zestal van predikanten te Wognum (cl. Hoorn): dd. D. J. van Aalst, te Nieuw Helvoet; A. C. H. Calkoen, te Zuidzijpe; F. T. de Mazure, te Bennebroek; G. Smit, te Grootebroek; J. A. Visser, te Arkel, en J. M. Vorstman, th. dr., te Renswoude.

Beroepen tot predikant bij de Hervormde gemeente te Doesborgh (cl. Zutphen) ds. A. Couvée Az., thans te Schoonrewoerd; — te Zeerijp (Groningen) ds. J. Boer Knottnerus, pred. te Vriesenveen.

Uit het vroeger medegedeelde drietal, is tot predikant bij de Ned. Herv. gemeente te 's Hertogenbosch beroepen, ds. B. C. J. Mosselmans, predikant te Assendelft.

De kerkeraad der Ned. Hervormde gemeente te Groningen heeft uit het bevorens gemelde zestal van predikanten het volgend drietal opgemaakt: dd. E. J. P. Jorissen, te Broek in Waterland; A. G. Jans, te Westzaan, en dr. H. J. E. van Hoorn, te Hoorn. Daaruit is onmiddellijk beroepen ds. Jorissen.

Bedankt: voor het beroep naar Kolderveen (Drenthe) door ds. H. G. Braam, th. dr. en pred. te Daarle; — voor dat naar Eelde (Drenthe) door ds. J. L. de Boer, th. dr., pred. te St. Jacobi Parochie.

SCHIEDAM 29 *december*. — In zijne vergadering van gisteren heeft de Raad dezer gemeente met algemeene stemmen besloten tot de benoeming van makelaars in speciale vakken. De aanstelling der makelaars te dezer stede had tot nog toe in algemeene termen plaats gehad.

KRIMPEN A/D. LEK 29 *december*. — Na de veelvuldige sneeuw, die alhier ook gevallen is, was de rivier in de laatste 3 a 4 dagen met drijfijs bedekt; heden nacht is zij vastgevrozen. De overtogt aan het veer geschiedt nog met schietschouwen.

DORDRECHT 28 *december*. — Sedert gisteren is alle vaart gestremd en is thans de oude landweg, met al zijne bekende lasten en belemmeringen bij het passeren van drie rivieren, het eenige middel van gemeenschap. Het ijs op de rivier voor deze stad is drijvende en de overtogt met schietschouwen is dan eens gemakkelijker, dan weder moeijelijker, al naar mate zich bij eb of vloed meer ijs vertoont. Hetzelfde is het geval te 's Gravendeel en achter het eiland.

GORINCHEM 28 *december*. — De rivier voor deze stad is vol drijfijs; echter heeft de communicatie met Noordbrabant geregeld plaats.

SCHOONHOVEN 28 *december*. — De rivier de Lek, die de laatste drie dagen met moeite en alleen met zoogenaamde schiet- of ijsschouwtjes werd gepasseerd, is thans, zoo ver het oog reikt, met drijfijs bedekt; zij heeft zich kortstondig in den vloed in sommige bogten boven de stad vastgezet. De waterstand is laag en nog steeds vallende.

'S GRAVENHAGE 29 *december*. — Morgen middag zal naar men verneemt bij gunstig weder eene prachtige sledevaart worden gehouden door Z. K. H. den Prins van Oranje en een aantal aanzienlijken uit deze residentie. Men zal dich daartoe ten 1 ure in het Voorhout vereenigen. Na afloop daarvan zal op het buitenverblijf Langerhorst aan den Leydschen straatweg, toebehoorende aan den heer van Stralen, een luisterrijk déjeuner dinatoir plaats hebben, waaraan ook Z. K. H. de Prins van Oranje zal deelnemen.

— Dezer dagen is zekere A., wonende op het Ledig Erf, in beschonken toestand te huis komende, van den trap afgevallen en onmiddellijk aan de gevolgen daarvan overleden.

WARMOND 28 *december*. — Heden overleed alhier, in den ouderdom van 57 jaren, de hoog eerw. hooggel. heer Cornelis Broere, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, eere-kamerheer van Z. H. Paus Pius IX, kanonnik der kathetrale kerk van Haarlem en hoogleeraar aan het seminarie te Warmond.

HAARLEM 28 *december*. — Heden nacht is alhier een zware brand uitgebarsten ten huize van den smid van Wetteren, aan de gedempte Smalle-Oudegracht, nabij de Kleine Houtstraat. De smederij en het daar achter liggende gebouw, benevens het daaraan verbonden woonhuis in de Kleine Houtstraat, zijn uitgebrand. De door die gebouwen ingesloten huizen op den hoek der Smalle-Oudegracht en der Kleine Houtstraat, welke, wegens den sterken n. o. wind, zeer ernstig bedreigd werden, zijn gered, doch min of meer beschadigd.

HOORN 28 *december*. — Onze kleine visscherlieden, die het den geheelen zomer niet voordeelig hebben gehad, gaat het thans zeer slecht. De vischvangst heeft geheel opgehouden, en er is geen ijs genoeg om bot te kloppen of om spiering te vangen, waarmede des winters nog een broodje verdiend wordt.

UTRECHT 29 *december*. — Men verneemt dat de Regering zes gouden medailles, ieder ter waarde van 30 dukaten, ter beschikking heeft gesteld van de commissie voor de tentoonstelling van kunstwerken van levende meesters, welke in de maanden junij en julij des volgenden jaars in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen alhier zal worden gehouden. Men hoopt dat het stedelijk bestuur het voorbeeld der Regering volgen en van zijne zijde eenige medailles uitloven zal.

MIDDELBURG 27 *december*. — Onlangs ontdekte men in het weeshuis te Vlissingen begin van brand in eenen met turfvuil gevulden bak, staande onder eenen houten trap, bij olie als anderzins, veroorzaakt door een daarin geworpen stuk brandend papier. Een der weesjongens, die zulks 's avonds vóór het naar bed gaan gedaan had en 's nachts zijne kleederen bij elkander geborgen had, om bij brand te kunnen ontvlugten, werd heden door de Arrondissements-Regtbank schuldig verklaard aan poging tot brandstichting en veroordeeld tot 10 jaren gevangenisstraf in het verbeterhuis te Rotterdam.

ARNHEM 28 *december*. — Als eene bijzonderheid deelt men mede, dat gedurende de laatste dagen alle treinen alhier op hunnen tijd zijn aangekomen, en wel met ééne machine, hoewel de sneeuw op sommige gedeelten en ingravingen tot 2 en 3 voeten boven de rails was opgewoeld.

KAMPEN 27 *december*. — Door de felle vorst is gisteren de rivier de IJssel voor deze stad vastgezet. De stoomboot van Harlingen op Kampen, Burgemeester Zijlstra, die zondag hier ter stede aankwam, heeft maandag de terugreis door het ijs ondernomen, maar moest door de massa ijs, die zich in het Keteldiep en de Zuiderzee bevond, naar hier terugkeeren. Ook de stoomboot varende van Zwolle op Hull, Minister Thorbecke, ligt voor deze stad in de rivier den IJssel ingevrozen.

WIJHE 27 *december*. — De aankomst der diligences en posterijen is hier op nieuw zeer belemmerd, doordien het gisteren hier zoodanig gesneeuwd heeft, dat sommige wegen hiermede 4 a 5 voet bedekt zijn.

— De conducteur van de diligence van van Gend en Loos had dezer dagen te Zwolle het ongeluk, terwijl hij bezig was de goederen van den eenen wagen op den anderen over te laden, van den wagen te vallen en zich zoodanig te bezeeren dat hij niet zonder levensgevaar verkeert.

Aan de met de laatste Overland-mail uit Batavia ontvangen bladen wordt het volgende ontleend:

Trouw-, Geboorte- en Doodberigten.

Gehuwd: 29 Augustus, H. F. Verhelst met R. Schornack, Samarang. — 18 October, W. F. Sikman met C. A. Coenraad, Patjitan. — 20, C. F. Renoult met C. W. F. Schaegen, Pasoeroean. — 20, J. C. T. Cantervisscher met J. Merghort, Tagal. — 24, C. Barendse, wedr. van A. F. Schultz, met J. H. Krook, Pasoeroean. — 27, H. Simon met C. J. L. Otté, Samarang. — 27, K. A. van Someren Brand met A. Reis, Samarang. — 28, F. A. F. Köhler met C. J. H. Boudriot, wed. J. van Es, Salatiga.

Bevallen: 10 September, A. S. de Bode, Borgen, z., Padang. — 1 October, C. H. de Preter, van Möschel, z., Padang. — 8, echtgenoot van J. Winter, z., Samar. — 12, C. F. M. L. Godin, In't Veld, z., Solok. — 20, echtgenoot van Pool, d., Pasoeroean. — 21, A. D. B. Cohen Stuart, de Leeuw, d., Soerakarta. — 22, H. E. Borel, Potter, d., Samarang. — 27, M. A. Vogelzang, ten Cate, z., Pasoeroean. — 28, C. A. de Beus, Muller, d., Soerabaija. — 29, J. D. Ritter, Schönermarck, z., Batavia. — 30, J. G. L. Brondgeest, Burgemeestre, z., Batavia. — 31, P. A. Oudemans, Verdam, z., Batavia. — 1 November, J. M. 's Jacob, Rochussen, d., Soerabaija. — 1, G. M. van Davelaar, Brouwer Starck, z., Soerabaija. —

2, echtgenoot van M. Koning, z., Soerabaija. — 2, E. Nagel, Westerkamp, z., Soerabaija. — 4, S. C. Gotter, Meijer, d., Batavia. — 5, H. H. de la Rambelje, Lunel, d., Batavia.

Overleden: 15 September, K. F. A. van Emde, Bandjermasin. — 25, C. J. G. Hamming, Bandjermasin. — 18 October, echtgenoot van H. Olie, 37 j., Malang. — 19, J. M. Calbo, Pasoeroean. — 20, echtgenoot van F. M. Hornung, 23 j., Grissee. — 23, H. M. de Bruyn, Samarang. — 29, D. F. E. Davidis, Pasoeroean. — 3 November, kindje van J. H. E. Bruno, 2 m., Muntok.

Volmaakte spijsvertering, sterke zenuwen, krachtige longen, gezonde lever, verfrisschenden slaap en geregelde functiën, worden spoedig, zonder medicijnen, purgeren of groote kosten, aan de meest verstoorde of zwakste gestellen wedergegeven door *DU BARRY'S heerlijk Herstellings-Voedsel Revalenta Arabica*, welke herstelt slechte spijsvertering (dyspepsia), gewone hardlijvigheid, aanbeijen, leverziekte, winderigheid, diarrhaea, buikloop, zenuwachtigheid, gal, scharlaken- en andere koortsen, zeere kelen, zinkings, koude, griep, kinkhoest, dyptheria, mazelen, windpokken, kinderpokken, suizingen in het hoofd en de ooren, rhumatiek, jicht, onreinheden, uitslag, hystérie, neusbloedingen, gevoeligheid, slapeloosheid, zuur, hartklopping, hartpijn, hoofdpijn, zwakheid, waterzucht, moedeloosheid, kramp, jicht, misselijkheid en ziekelijkheid, vallende ziekten, stuipen, hoest, aamborstigheid, heeschheid, tering, scrofuleuze uitslag, benaauwdheid op de borst, pijn in de maagkuil en tusschen de schouders etc., krachteloosheid of wegzinking van krachten, bij ouderen en jeugdigen.

Vermijd pillen en medicijnen; zij verergeren en doen ongesteldheden onveranderlijk voortduren; hunne last, teleurstelling en kostbaarheid kan verhoed worden, en alle doctors en apothekers-rekeningen kunnen worden vermeden door het gebruik van Du Barry's voedsel, dat, voor weinige stuivers per dag, 50 malen de kosten van drankjes, olie en andere geneesmiddelen uithaalt.

Certificaat n.° 36,418. Wij vinden het 't zekerste geneesmiddel. *Andrew Ure*, M. D. F. R. S.; Dr. *Harvey*; Dr. *Wurzer*, Dr. *Shorland*; Dr. *Campbell*.

Wij deelen eenige weinige van vele duizende genezingen mede:

Genezing n.° 1771. Lord *Stuart van Decies*, van veeljarige slechte spijsverteering. Genezing n.° 49,832. Mej. *Maria Joly*, van Lynn, *Norfolk*, van 50 jaren onbeschrijfelijke smart van slechte spijsvertering, zenuwachtigheid, benaauwdheid, hoest, hardlijvigheid, winderigheid, kramp, misselijkheid en brakingen. Genezing n.° 47,121. Mej. *Elizabeth Jacobs*, van de hevigste zenuwachtigheid, slechte spijsvertering, zwaarmoedigheid en zenuwachtige inbeeldingen. Genezing n.° 54,816. De wel eerw. heer *James T. Campbell*, Fakenham, Norfolk, van slechte spijsvertering, en bederf van de lever. Genezing n.° 46,260. *James Roberts*, te Frimley, Surrey, van dertigjarige ziekelijkheid der longen, bloedspuwen, ontstelde lever, gedeeltelijke doofheid.

In pakjes, met volledige voorschriften voorzien, 1 ℔ *f* 2, 2 ℔ *f* 3.50, 5 ℔ *f* 8, 12 ℔ *f* 16. Barry du Barry en Co., 77, Regent Street, Londen; het Verkoophuis T. van Windheim en Co., Amsterdam, en in de bekende Depôts van het Verkoophuis in de andere steden.

Kunstnieuws.

Met genoegen vermelden wij eene zeer eervolle onderscheiding, die aan onzen verdienstelijken stadgenoot, den heer W. Hutschenruyter, is geschonken. Het heeft Z. M. den Koning der Belgen namelijk behaagd de opdragt van de derde door onzen orchestdirecteur gecomponeerde symphonie niet slechts aan te nemen, maar de verdiensten van den componist tevens te erkennen door hem eene gouden medaille met Zr. Ms. beeldtenis toe te kennen. Het vleijend schrijven, waarin den heer Hutschenruyter namens Z. M. van een en ander werd kennis gegeven, gewerd den grijzen kunstenaar juist op zijn 65sten [illegible] tevens uitgenoodigd bij de aanstaande uitvoering van zijn werk te Brussel tegenwoordig te willen zijn.

De eerste opvoering van Wagner's Tannhäuser door het Hoogduitsche opera-gezelschap is gisteren avond door een hoogst gelukkigen uitslag bekroond. Wij komen op deze zeldzaam belangrijke uitvoering, die de krachten van ons opera-gezelschap wederom in zulk een schitterend licht heeft gesteld, spoedig meer uitvoerig terug.

Ingezonden Stukken.

Gisteren hield het genootschap „Vriendschappelijke Letteroefeningen" in het gewone lokaal, Place des Pays-Bas, zijne wekelijksche bijeenkomst. Dit maal werd van de gewone werkzaamheden afgeweken, nl. door het opvoeren van een tweetal tooneelstukjes. Nadat de president met de hem eigenaardige zeggenskracht de vergadering had geopend verklaard, werd het gedicht „Simson en Delila" van A. van der Hoop Jr., voorgedragen, waarna de tooneel-voorstelling geopend werd met de opvoering van „Dwang en Vrijheid", door H. Laube, welke opvoering en door spel en door goede costumes algemeenen lof mogt inoogsten; vooral de Hertog kweet zich goed van zijne taak. Daarna volgde „de Familie Blom", oorspronkelijk zinnespel door C., dat vlug werd afgespeeld. Eene kleine aanmerking zij ons hier veroorloofd. Kon men het slot van het eerste bedrijf niet een weinig gewijzigd hebben door het gebed daaruit weg te laten. Het hindert ons altijd dat profaneren van zaken, ook op de groote schouwburgen, die naar ons inzien daar niet te huis behooren. Het kwam ons voor dat zij die met het vallen der gordijn belast waren met ons instemden, door het iets te vroeg te doen plaats hebben. Tusschen beide werd men aangenaam verrast o. a. door de uitvoering van eene aria uit Robert, door eene jeugdige zangeres, dochter van een verdienstelijk werkend lid, welke, geaccompagneerd door de pianoforte, blijken gaf geen vrees te behoeven te gevoelen om zich in het openbaar te doen hooren, daar zij een applaus mogt verwerven, dat wèl verdiend was door de bevalligheid en den meer dan alledaagschen zuiveren zang die werd ten gehoore gebragt. Wij wenschen dat het Genootschap op den ingeslagen weg voortga, het zal daardoor zeker meer en meer in bloei toenemen en menigen avond aangenaam en nuttig doen passeren. Dat nut was nu weder blijkbaar ook op andere wijze. De president nl., na op den grooten nood gewezen te hebben, waarin twee huisgezinnen bij eenige leden bekend, verkeerden, mogt de voldoening smaken dat zijne woorden niet te vergeefs waren gesproken, daar de collecte daarvoor gehouden de betrekkelijk niet kleine som van *f* 30 opbragt. Het geheel werd met een bal besloten, dat tot laat in den nacht in de beste harmonie werd voortgezet.

B.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 29 December.

OVERLEDEN: C. F. Kellenbach, man van G. de Jong, 82 j. — J. M. van Commenie, vrouw van G. H. Biesthorst, 51 j. — A. van Wijk, z., 1 m. — A. J. G. de Jong, z., 5 m. — J. G. Dahmen, z., 1 j. — G. Olierhoek, man van C. Ziekman, 75 j. — J. W. Veerbeek, z., 4 m. — M. P. Huybers, d., 5 j. — J. Elshoff, z., 4 j. — S. de Leeuwe, d., 1 j. — A. van Rooy, vrouw van H. Kars, 64 j. — A. M. Lobeck, d., 15 d. — J. G. Gangne, man van J. E. Hermans, 57 j. — A. Siebel, z., 1 j. — H. K. Marray, d., 6 j. — J. de Slegte, z., 1 j. — W. H. Bijl, jd., 31 j. — N. Formenoy, z., 1 m. — J. W. Bolwerk, wedr. van J. M. Wessels, 67 j. — J. Tindal, jm., 21 j. — H. Grit, vrouw van P. C. Bruinings, 54 j.

BEVALLEN: E. Elders, geb. Groene, z. — M. Anes, geb. van Dam, z. — H. van Gelderen, geb. de Koning, z. — M. E. van Nierop, geb. Hilgers, z. — C. Suermondt, geb. Mees, *twee* z. — E. van Praag, geb. van Santen, z. — C. E. de Klerk, geb. Valkenburg, z. — M. Roode, geb. Voortmeijer, z. — M. Brugman, geb. van den Berg, d. — J. Kerkhof, geb. Vellekoop, d. — P. C. Beckers, geb. de Hamer, z. — M. de Bruyn, geb. Hofland, d. — J. Palms, geb. Peters, z. — M. Rust, geb. Smeets, d. — H. P. Korthuys, geb. Besanger, d. — C. M. Verschoor, geb. van den Berg, z. — H. de Goey, geb. Rust, z.

ONDERTROUWD: A. Kommer, jm., 30 j., met C. P. van de Laar, jd., 27 j. — T. Kunst, jm., 30 j., met M. Buytendijk, jd., 30 j. — T. W. Cyefers, jm., 22 j., met E. A. Walraven, jd., 30 j. — A. Klaris, jm., 20 j., met N. Kooy, jd., 18 j. — F. Bovendeert, jm., 27 j., met A. P. Elsenbroek, jd., 36 j. — P. de Kijsser, jm., 42 j., met C. de Vries, jd., 30 j. — K. K. Gutteling, jm., 35 j., met J. G. van den Moesdijk, jd., 38 j. — G. P. Simonis, jm., 22 j., met A. M. de Best, jd., 18 j. — J. van Mook, wedr., 50 j., met M. Ramak, jd., 53 j. — W. Bakkeren, jm., 31 j., met C. J. P. van Poelje, wed. K. Peters, 33 j. — H. H. T. Kees, jm., 25 j., met R. Munster, jd., 34 j. — C. A. W. Reynders, jm., 41 j., met H. Kerssen, wed. E. van Dijk, 38 j. — G. Schipper, jm., 28 j., met T. M. Post, jd., 28 j.

Beursberigten.

AMSTERDAM 29 December.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.,..	Werk. Schuld 2½ pCt.		62⅜	62 7/16	62 7/16
„	dito dito 3	„	75⅛		
„	dito dito 4	„	97¾	97⅞	97 13/16
„	Amort. Synd. 3½	„			
„	Hand. Maats. 4½	„			
„	O.-I. Leening 4	„	96		
„	Holl. Sp..... 4½	„			
„	Rijnsp. 4½	„			
„	M. van Weld. 4	„			
België,	Cert. Rotsch. 2½	„	51¾	51⅝	
Frankrijk,	Certificaten 3	„			
Spanje..	Buitenlands.. 1½	„	40⅞	40⅞	40⅞
„	dito 3	„	48⅝	49	49
„	Binn. a f 6000 3	„	48	48 5/16	48¼
„	Amort.Schuld				
„	Bew. v. Coup.				
Portugal,	Obligatien.. 3	pCt.	44⅛	44⅛	44 5/16
„	dito 1856/59. 3	„	42 15/16	43⅛	43 1/16
„	dito Uitgest.				
Rusland,	Ob. *Hope en C.* 5	„	100⅞		
„	dito 1828/29.. 5	„	100⅝		
„	Cert. 1831/33 5	„			
„	d.° 1840..... 4	„			
„	d.° *Stieglitz*.. 4	„			
„	d.° d.° Nieuwe 5	„	84 5/16	84½	84 5/16
„	d.° d.° 1855 N. 5	„	93½	93¾	93¾
„	d.° te Lond. 4½	„	90⅝		
„	d.° v. Assign.. 6	„			
„	Inschr. dito.. 6	„			
Polen,...	Aand. 1835..	f	165		
„	Obligatien... 4	pCt.	75⅞		
Pruissen,	Oblig. 1859.. 5	„	102		
„	Aand. 1854.. 3½	„	209		
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.* 5	„			
„	d.° dito 4	„			
„	d.° Met. Oude 5	„	40 11/16	41⅛	40⅞
„	d.° N. te Ams. 5	„	61⅞	62½	61⅞
„	d.° Nat. Met.. 5	„	46¾	47⅜	47 3/16
„	d.° Metalliek. 2½	„	22 3/16	22⅜	
„	W. Ad. fl 250 4	„	178	182	182
Brazilië,	1839, £ 100 5	„	96¼		
Equador,	£ 100 1	„			
Venez.,..	Obligatien... 3	„	17¾		
„	Uitgestelde.. 1¼	„			
Grenada,	Obligatien... 4	„	13 11/16	13 13/16	13 11/16
„	Uitgestelde..		5⅜	5 7/16	
Mexico,..	Obligatien... 3	„	19½		
Illinois	 7	„	89¾		

Rusland, Cert. te Hamb., 5 pc., 85; dito bij Hope 1860, 4½ pc., 88¾, 89, 89; dito 1859, 3 pc., 59¼, 59⅜, 59⅜; dito Spoorweg Aand., 5 pc., 199⅛, 200. Weener Bank-Actien *f* 574; dito 1839, 215. Brazilië 1860, 4½ pc., 84⅛, Galvest., 8 pc., 35, 37.

Beleening 3, Prolongatie 3, Disconto 3 pc.

De stemming was heden over het algemeen gunstiger bij vrij levendige affaire in Oostenrijksche en Russische fondsen.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 62 7/16. Spanje, 1¾ pc., 40⅞; dito Binnenl., 3 pc., 48⅛. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 47¼.

ROTTERDAM 29 December.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld 2½ pCt.		62⅝		
„	dito dito 3	„	75½	75¼	
„	dito dito 4	„	97⅞		
Spanje...	Oblig., 1½ nu 3	„	40½		
Portugal..	Obl. 1856/7/9. 3	„	42⅞	43	42 15/16
Rusland..	Obl. 1798/1816 5	„	100½		
„	dito bij Baring. 4½	„	88⅜		
„	bij Stiegl. 1855 5	„	92½		
Oostenr...	Obl. in Metal. 2½	„	21⅞	22⅛	22
„	dito dito 5	„	40½	40⅝	40⅝
„	d.° N. te Amst.	„	61⅜		
„	dito Nationale 5	„	46⅛	46¾	46¾
„	Ad. fl 250 1854	f	179	181	181
Venez....	Obligatien......1½	„	9¼		

De markt toonde heden eene meer gunstige houding, met vrij uitgebreiden handel in Oostenrijksche fondsen.

Het Commité der Effecten-handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris*.

Laatste prijzen ten *drie* ure: Spanje, Obligatien, 1¾ pc., 40¾. Portugal, Obligatien te Londen 1856/59, 3 pc., 43⅛. Rusland, Obligatien 1860, 4½ pc., 88⅞, 89, 89; dito Spoorweg-Aandeelen, *f* 200. Oostenrijk, Metalliek, 2½ pc., 22⅜, 22 7/16, 22 7/16; dito Oude, 5 pc., 40¾, 41⅛, 41; dito Nationale, 5 pc., 47¼, 47½, 47⅜; dito Nieuwe, Rente te Amst., 5 pc., 62.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 29 December.

Overzigt der Week.

KOFFIJ bleef in eene vaste stemming, de omgang was echter gering waar het gesloten water welligt veel aanleiding toe gaf.

THEE met beperkten omgang tot vorige prijzen.

SUIKER. Ruwe en geraffineerde bij voortduring in eene zeer kalme stemming; afdoeningen van eenig belang hebben niet plaats gevonden.

RIJST. Geene afdoeningen zijn ons bekend geworden. Gepelde soorten vast op vorige prijzen.

SPECERIJEN valt weder niets te melden daar dit artikel zeer verlaten is.

TABAK. Gedurende deze week bepaalde de omzet zich tot 25 v. Maryland, ex Kalamazoo. Aangevoerd werden van Batavia ex Paulina 3410 p. Java GP. Behalve de reeds geannonceerde 4952 p. Java werden mede tegen 11 Januarij 1861 in veiling aangeslagen 830 p. Java EB en 379 p. dito R.

KATOEN steeds in zeer gunstige stemming; door den beperkten voorraad bepalen zich echter de omzettingen tot kleine partijtjes tot iets hoogere prijzen.

METALEN. In Banca Tin is niets afgedaan en blijft tot *f* 78½ te koop.

Van HUIDEN zijn geene afdoeningen te vermelden.

VETWAREN stil, doch met gesoutineerde prijzen; over het algemeen met kleinen voorraad.

HENNEP. Niets omgaande, prijzen blijven vast.

SCHIEDAM 29 December.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 145 ℔ Libau *f* 218 6/w. Gerst, 135 ℔ Arensb. *f* 235 6/w.; 128 ℔ Courache *f* 220 3/m.

MOUTWIJN, per Ned. Vat zonder fust *f* 12.50.
JENEVER, „ „ „ „ „ - 18.—.
AMST. PROEF „ „ „ „ „ - 19.25.

Alles zonder de belasting.

SPOELING per Ketel.................. *f* 1.80.

DORDRECHT 29 December.

Voorraad van GRANEN, ZADEN en PEULVRUCHTEN:

76 last witte Tarwe, 283 last ongedroogde Rogge, 200 last gedroogde dito, 33 last Winter Gerst, 9 last Zomer dito, 41 last Haver, 2 last Spelt, 6 last Paardenboonen, 2 last Bruineboonen, 6 last Blaauwe Erwten, 1000 last Koolzaad, 482 last Lijnzaad (buitenl. slag) en 9 last Kanariezaad.

AMSTERDAM 29 December.

Overzigt der Week.

KOFFIJ vast, maar met weinig affaire.

In THEE is niets bijzonders omgegaan.

SUIKER. Van Ruwe is niets afgedaan. Prijsnotering onveranderd.

In RIJST ging bijna niets om en bepaalde zich de omzet hoofdzakelijk voor de consumtie; in de eerste hand vonden geene afdoeningen plaats.

SPECERIJEN stil; alleen naar Kaneel bestond iets meer vraag.

VRUGTEN lusteloos.

TABAK. Sedert ons laatste berigt geene afdoeningen. De opinie voor het artikel blijft steeds gunstig. Op 8, 9 en 10 Januarij zullen bij inschrijving aan de markt worden gebragt 7358 p. Java, waarvan 1026 p., hoofdm. A en L/Penawangan; 2862 d. dito Temayang en FF; 339 p. dito DS en BAS; 1224 p. dito Cuba, en 1907 p. dito VDS. Voorraad 4303 v. Maryland, 649 p. Kentucky, 7 v. Virginie, 17 v. Steelen, 686 p. Portorico, 156 cer. Havana, 99 k. Seadleaf en 18,233 p. Java. Op 4 Januarij zullen nog bij inschrijving worden aangeboden 183 p. Java, hoofdm. PA/Malang.

KATOEN bij voortduring in eene zeer vaste stemming en houders zijn zeer geretireerd. De handel bepaalde zich tot slechts 167 b. Suratte en 105 b. N.-Amerik.

VETWAREN. Traan en Visch onveranderd en zonder handel.

STERKE DRANKEN. Jeneverprijzen iets lager, ten gevolge van het saizoen; men noteert, om per spoor te ontvangen, Amst. proef *f* 16½ a *f* 16, Amerik. dito *f* 17½ a *f* 16½; Batavia Arak *f* 180 a *f* 190; Languedoc Voorloop £ 33.

In de overige artikelen is niets omgegaan.

ROGGE. Heden laat beurs bij partij verkocht: 117 ℔ Nieuwe Petersb. tot *f* 297.

MIDDELBURG 27 December.

GRANEN enz. Door het gesloten water hadden wij heden niet den minsten aanvoer van Granen uit onze naburige eilanden. Uit Walcheren werd ook nagenoeg niet geveild, daar de meeste wegen voor de levering onrijdbaar zijn. Enkele monsters Tarwe die geveild werden hield men 75 cents boven vorigen weekprijs, er ging alzoo nagenoeg niets om, prijsverandering der overige artikelen is dus niet op te geven. Men noteert: Raapolie *f* 44½, Patentolie *f* 46¾, Lijnolie *f* 35½ per vat op 6/w., op cont. *f* 1 lager.

LONDEN 27 December.

VEEMARKT. De aanvoer der meeste soorten was heden zeer klein, terwijl er ook geringe kooplust was. De handel was dien ten gevolge onbeduidend, doch prijzen waren vast, zelfs is de notering voor Ossen, Kalveren en Varkens hooger dan ll. maandag. Men noteert: Ossen 4/ a 5/2, Schapen 4/ a 5/8, Kalveren 3/6 a 5/2, Varkens 4/ a 5/4.

LIVERPOOL 26 December.

SUIKER stil. — KOFFIJ onveranderd. — St. Domingo CAMPECHEHOUT £ 5.2.6. — RAAPZAAD. Mooi geel Guzerat 67/.

ANTWERPEN 28 December.

KOFFIJ. Men meldt den verkoop van 235 b. Java a 41¾ c. — GRANEN vast, voornamelijk op levering. Inl. Tarwe per Jan./Febr. *f* 14⅛. Gerst, Donausche zeilende *f* 7⅜. — OLIEZADEN zonder omzet. — HORENS. 9000 st. M.-V. 53 kil. zijn a *f* 39½ afgedaan. — HUIDEN met goede vraag; verkoopen in de afgeloopene week 6550 st. tot onveranderde prijzen. — TABAK met weinig omzet; de handel in de afgeloopene week bedroeg slechts 65 v. — TERPENTIJN stil, loco *f* 17.

HAVRE 26 December.

KATOEN met goede vraag; Maandag zijn 3450 v. loco en 4000 b. op levering en heden tot 3 ure niet minder dan 6300 b. loco en 8000 b. op levering gedaan; prijzen op nieuw hooger, gem. New-Orleans loco fr. 95; middl. zeilende insgelijks fr. 95. — SUIKER vast en gezocht, 7000 b. Mauritius n.° 4 zijn a fr. 55½ afgedaan. — HUIDEN met goede vraag, B.-A. gedr. fr. 125; dito gez. fr. 77½. — PAARDENHAAR. La Plata Staarten fr. 155 cons. — WOL. La Plata vette fr. 1.95. — RUM. Calcutta 80 °/₀ fr. 79; Amerik. 90 °/₀ fr. 100.50.

HAMBURG 28 December.

KOFFIJ vast, bij geringen omzet voor consumtie. — ZINK stil. — RAAPOLIE loco 25.12 a 25.10; per Mei 26.2 a 26. — GRANEN. Tarwe in loco vast, bij eenigen handel; af buitenl. onveranderd en stil. Rogge in loco vast; af Oostzee onveranderd; af Riga per Maart 72 th. bco. betaald.

ALEXANDRIE 16 December.

KATOEN 5 a 10 piasters hooger door de gunstige berigten van Liverpool, vooral voor de puike soorten, die schaarsch zijn. De uitvoeren bedragen dit jaar 136,986 b. — VLAS vast. — GRANEN. Tarwe. Door den geringen aanvoer wordt alles wat ter markt komt gretig genomen. Mais iets hooger. Gerst met veel omzet, in de laatste dagen iets lager. Lijnzaad vast doch schaarsch. — GOM zonder voorraad en zeer gezocht; Arab. op nieuw hooger. — VRACHTEN vast. — WISSEL op Londen p. 96; Frankrijk 530.

(Per Overlandmail.)

CALCUTTA 24 November.

Door de menigvuldige Indiaansche feesten gaat er weinig om, dezelve zijn nu echter afgeloopen, zoodat er op eenige meerdere levendigheid gehoopt wordt. — SUIKER met eenige geringe verkoopen voor Europa. — SALPETER onveranderd met kleine vraag. — RIJST met goede vraag, prijzen echter slap. — OLIEZADEN. Door de verhoogde vrachten met weinig omzet, de aanvoeren zijn vrij groot doch prijzen onveranderd. — SCHELLAK. Men eischt eene verhooging door den geringen voorraad ter plaatse die echter nog niet werd ingewilligd. — JUTE onveranderd met goeden voorraad, vooral in de mindere soorten. — SAFFRAAN te hoog gehouden. — OLIE. Ricini als voren, met weinig vraag. — CACHOU zonder omzet. — CURCUMA met geringe vraag. — INDIGO. Men begroot den geheelen oogst thans op 113,000 mands; de Nieuwe begint ter markt te komen. — WISSEL op Londen 6/m. zigt 2/1⅛. — VRACHTEN hooger met goede vraag voor Schepen.

SINGAPORE 22 November.

De afgeloopen 14 dagen zijn bijzonder stil geweest wat den verkoop van Europesche *Producten* betreft en prijzen zijn op nieuw lager. — In *Uitvoer-Artikelen* ging vrij veel om tot de volgende notering: *Was* $ 52 a $ 58, met goede vraag. — *Kamfer* $ 28 a $ 28½, zonder voorraad. — *Cassia Lignea* $ 18 a $ 19. — *Cassia Vera* $ 2.50 a $ 3.50. — *Nagelen* $ 8.50 a $ 9.50. — *Cocosolie* $ 8 a $ 8.50. — *Koffij*. Bontype $ 13⅜ a $ 13¾; Bally $ 11¼ a $ 12. — *Katoen*. Madras $ 19 a $ 21. — *Cubeben* $ 32 a $ 36. — *Gom Damar* $ 5.50 a $ 9. — *Cutch* $ 4.50 a $ 4.75. — *Gambier* $ 2.62½ a $ 2.65. — *Olifantstanden* $ 180 a $ 260. — *Gutta Percha*. 1a $ 31 a $ 32. — *Huiden*. Buffel- $ 6 a $ 7½; Koe- $ 11 a $ 11½. — *Buffelhorens* $ 8½ a $ 9. — *Gom Elastiek* $ 40 a $ 41. — *Nootmuscaat* $ 40 a $ 42. — *Foelie* $ 31 a $ 33. — *Paarlmoerschelpen* $ 30 a $ 31. — *Opium*. Benares $ 835 a $ 840; Patna $ 800 a $ 805. — *Peper*. Zwarte $ 6.75 a $ 6.85; Witte $ 10.50 a $ 11. — *Rijst*. Bassein $ 51 a $ 52; Siam $ 58 a $ 66; Bally $ 70 a $ 75; Bengal Tafel- $ 3 a $ 3.50; Ballam $ 2¾ a $ 3¼. — *Paarlsago* $ 2.85 a $ 3.05. — *Sagomeel* $ 2.45 a $ 2.50. — *Salpeter* $ 8 a $ 11. — *Sandelhout* $ 3.50 a $ 3.60. — *Sapanhout*. Siam $ 1.50 a $ 1.70; Manilla $ 1.20 a $ 1.30. — *Suiker*. Siam 1/3 $ 6.50 a $ 6.75; bruine $ 3.25 a $ 3.50; Cochin China blond $ 5.25 a $ 5.50, bruine $ 4.25 a $ 4.50. — *Tin*. Malacca $ 29.25 a $ 29.50. — *Schildpad* $ 300 a $ 450. — *Vrachten* naar Londen voor Thee £ 3; naar Holland £ 3.10. — *Wissel* onveranderd; Londen 6/m. zigt 4/10½ a 4/10⅝.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aang.*
28 dec. *Hemmo Hylico*, Waker, Shields
Vertrokken.
Arnold Böninger, Hashagen, New-York

Hellevoet *Aangek.*
29 dec. *Pioneer* (st.), Bristol
Osprey (st.), Liverpool
Vertrokken.
28 *Adm. Ver-Huell* (st.), Havre
29 *Rotterdam* (st), Marseille
De schepen *Ealing Grove*, *Annabella* en *Hannah & Eleonora* hebben de stoomboot voor gehad om te vertrekken, doch konden niet wegens het ijs.
(Z.Z.W.—Z.O., veel ijs.)

Brielle *Aangek.*
29 dec. *Hawk* (st.), Hull
Prins v. Oranje (st.), Duinkerken
Therese (st.), Grangem.
Bordeaux (st), Bordeaux
Vertrokken.
Zingari (st.), Hartlepool
Aurora (st.), Londen
Enchantress (st.), Hull
(ZZW.—WZW., veel ijs)

Maassluis (O. N. O.)
28 dec. Niets gepasseerd.
(De rivier met drijfijs)

Texel (N. O.) *Aangek.*
28 dec. *Renske*, Voogd, Dantzig
Willem I (st.), Hamburg (l. v. 't Vlie)
29 *Zeelust*, Holvast, Dantz.

—o—

Nagasaki *Vertrokken*
13 sept. *Willem Eggerts*, Faber, Batavia

Hong Kong *Vertr.*
29 oct. *Cornelis Antonie*, Reinders, Batavia
14 nov. *Hermann*, Cowes

Amoy *Vertrokken*
3 nov. *Antoinette Seraphine*, Viëtor, Singapore

Macao *Vertrokken*
5 nov. *Thétis*, Reis, Rott.

Batavia *Aangekomen*
12 nov. *Walvisch*, Schut, Samarang

Anjer *Gepasseerd*
27 oct. *Widia*, Logan, Passar. n. het Kanaal

Samarang *Aangek.*
28 oct. *Zeelust*, Knaap, Batavia

Soerabaija *Aangek.*
27 oct. *Jupiter*, Burggraaff, Batavia

Singapore *Aangek.*
12 nov. *Amalia Augusta*, v. Gijzel, Cardiff
18 *Nederwaard*, Kwakkelstein, dito
20 *Celeritas*, Wagner, Macao
Vertrokken.
5 *Generaal de Stuers*, Viersma, Batavia
8 *Bengalen*, Planten, Akyab
10 *Reijerwaard*, Sablairolles, dito
16 *Minister Thorbecke*, v. Duyn, Batavia
17 *Munster*, Kok, Java
20 *Capella*, Lange, Soerab.
21 *Loopuyt*, v. d. Hidde, Hamburg

Alexandrië (E.) *Aang.*
14 dec. *Alberdina*, Ouendag, Amsterdam

Galatz *Vertrokken*
30 nov. *Jeanne*, Kroon, Queenstown

Konstantinop. *Aang.*
14 dec. *Johanna*, v. d. Baan, Amsterdam
14 *Irene*, de Vrede, Liverp. (vertrok n. Galatz)
Vertrokken.
16 *Jeanne*, Kroon, Falmouth
Mina, Boonstra, dito

Zante *Vertrokken*
7 dec. *Prothesa*, Steer, Rott.

Triëst *In lading*
20 dec. *Christina*, Bekkering, Hamburg
Sjoukina, de Jonge, Stettin
Vertrokken.
21 *Lucia Jantina*, Lieffijn, Smirna
Elisab. & Maria, Bok, d.°

Malta *Vertrokken*
15 dec. *Californië*, v. d. Valk, Messina
Boreas, v. Dijk, Palermo

Santander *In lading*
21 dec. *Terschelling*, Rotgans, Liverpool
Triest, Koster, Falmouth

Dublin *Aangekomen*
24 dec. *Wilhelmina Drenth*, Kuen, Amsterd.

Liverpool *Aangek.*
26 dec. *Albatross* (st.). Rott.
Isabella, Gambles, Surin.
In lading.
Annegiena, Jonker, Ciudad Bolivar
Uitgeklaard.
Lettice Catherine, Evans, Batavia

Falmouth *Vertr.*
24 dec. *Alpha*, Zijl, (v. Rotterdam) Newry

Plymouth *Binneng.*
26 dec. *Batavia*, Borchers, Batavia n. Amst.

Dungeness *Gepass.*
24 dec. *Bellona*, Kluin, Mazatlan n. Bremen
Biaffra, Evenwel, Kust v. Afrika n. Rott.
Agatha, Schade, Antw. n. Buenos-Ayres

Gravesend *Aangek.*
27 dec. *Emma*, Hofkamp, Nieuwe Diep
Anna Berendina, Kwint, Groningen

Hartlepool *Aangek.*
26 dec. *Oregon*, Harrison, Dordrecht

Sunderland *Aangek.*
25 dec. *Reliance*, Reed, Rotterdam
Vertrokken.
25 *Giraffe*, dito

Pillau *Aangekomen*
26 dec. *Gratitude*, Kolk, Alloa

—o—

Hamburg 28 dec. In weêrwil der aanhoudende vorst blijft de Elve hier nog tamelijk vrij van ijs; de Boven-Elve zit vast, doch van hier benedenwaarts is het ijs nog drijvende. — Van Brunshausen wordt gemeld, dat de Elve alleen voor stoomschepen, en voor deze slechts zeer moeijelijk te passeren is. — Te Cuxhaven is het vaarwater vol ijs.

Reval 26 dec. Het schip *Adolph*, kapit. Voskamp, van Riga n. Stettin, is op de hoogte van Oesel van het ijs doorsneden.

Weymouth 27 dec. Het Zweedsche schip *Irene*, kapitein Fredriksen, van Sundswall naar Bristol, is op het breekwater te Portland verongelukt, doch het volk gered.

Cromer 26 dec. Een stuk van een zwart geverwd naambord, blijkbaar nieuw, waarop met vergulde letters — — *lmine* (waarschijnlijk *Wilhelmine*), is alhier aangespoeld.

Liverpool 27 dec. Volgens telegram van Singapore, is het Spaansche schip *Primeira de Santander*, van Manilla n. Queenstown, totaal verongelukt.

Batavia 12 nov. Men verneemt dat het Ned. schip *Ulysses*, k. F. T. A. Möllinger, is afgekeurd voor de groote vaart, en dat het, in afwachting van order uit Europa, als kuster zal varen.

—o—

27 decemb. De wind te **Falmouth** stil en mistig; te **Deal** O. Z. O.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 30 dec.: 1ste getijde 5 ure 2 min.; 2de get. 5 ure 26 min.; — 31 dec.: 1ste get. 5 ure 40 min.; 2de get. 6 ure 4 min.

Arnhem. Waterhoogte 28 dec. 1.52 el.

Keulen. Rijnhoogte 28 dec. 6 v. 8 d. Rijnl.

—o—

Vertrokk. Passagiers.

Van **Amsterdam:** naar Batavia, per *v. Galen*, k. Brandligt: de heer C. van Cattenburch en echtg.; mevr. J. M. J. van Erp Taalman Kip; mevr. C. N. van Dorp, geb. Fabricius, met vier kinderen.

Cargalijsten.

Amsterdam.

BALTIMORE, Falmouth, Haines. — 229 v. en 30 k. Tabak, 259 z. Quercitron, van Beek en Jurjans; 255 v. Tabak, Stadnitski en van Heukelom; 321 v. dito, L. Ankersmit; 100 v. dito, W. Beckeringh; 12 v. dito, L. Hoyack en Co.; 8500 Pijp- en 5500 Vatduigen, F. F. Beijer en Zn.; 99 v. Tabak, Order; 12 vs. Koper, Order, te Rotterdam.

Advertentiën.

Voor de menigvuldige bewijzen van belangstelling, ons bij gelegenheid van ons **Huwelijk** betoond, betuigen wij, ook namens wederzijdsche Betrekkingen, onzen hartelijken dank.
WILLEM HARTOG.
JOHANNA HENDRIKA HARTOG, geb. KELLER.
Rotterdam 30 *December* 1860.

Voor de menigvuldige bewijzen van deelneming, betoond bij het overlijden van den Wel Edelen Heer PIETER SAMUEL SANDER, wordt door zijne Kinderen en Behuwdzonen hartelijke dank betuigd.
Rotterdam 30 *December* 1860.

Heden beviel voorspoedig van *twee* ZONEN *CORNELIA MEES*, geliefde Echtgenoote van
Rotterdam 28 *December* 1860. B. SUERMONDT W. Zn.
Algemeene kennisgeving.

Bevallen van eene DOCHTER *J. M. C. HAVELAAR*, hartelijk geliefde Echtgenoote van
Rotterdam 29 *December* 1860. W. J. HOFFMAN.

Den negen en twintigsten December 1800 zestig.
Ten verzoeke van **WILLEM JOHANNES VOS**, *Scheepsgezagvoerder*, wonende te Dordrecht, kiezende domicilie te Rotterdam, ten Kantore van den Procureur Mr. D. I. F. BOGAERS, in de Wijnstraat, wijk 2, n.° 149, die te dezer zake voor hem occupeert.

Krachtens Vonnis der Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, van den een en twintigsten December 1800 zestig,

Heb ik JOHAN COENRAAD LACH, Deurwaarder bij de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, wonende aldaar in wijk 5, n.° 561,

Bij deze Openbare Dagvaarding voor de **Tweede Maal** ***opgeroepen*** **WOUTER TAATS**, laatstelijk woonachtig te Gouda, om op een termijn van drie maanden, en alzoo op Maandag den eersten April 1800 een en zestig, des voormiddags ten elf ure, te verschijnen of iemand voor hem te doen opkomen ter Teregtzitting van de gemelde Regtbank, ten einde van zijn aanwezen te doen blijken, zullende bij niet verschijning verlof tot het doen eener Derde Openbare Dagvaarding worden gevraagd.

Afschrift van deze Openbare Dagvaarding heb ik Deurwaarder gelaten aan den Edel Achtbaren Heer Officier bij meergenoemde Regtbank, sprekende aan het Parket tot den Edelen Achtbaren Heer Mr. J. H. W. SWELLENGREBEL, Officier van Justitie, die dit oorspronkelijk Exploit voor gezien heeft geteekend, terwijl gelijke Afschriften door mij zijn aangeplakt aan de voorname Deur der Vergaderplaats van genoemde Regtbank en aan het Huis der gemeente te Gouda en nog gelijke Afschriften zullen worden geplaatst in de Nederlandsche Staats-Courant en in de Rotterdamsche Courant, door genoemde Regtbank aangewezen.

De kosten zijn twee Gulden vijf en zeventig Cents, buiten de Verschotten en den afstand.
J. C. LACH, Deurwaarder.

Gezien door ons Officier van Justitie heden den negen en twintigsten December 1800 zestig.
SWELLENGREBEL.

SCREW STEAM SHIPPING COMPANY.
Wekelijksche Dienst
TUSSCHEN
ROTTERDAM EN LONDEN.
Voor GOEDEREN en VEE.
Het Engelsch Schroefstoomschip
Earl of Auckland,
Kapitein WILLIAM W. APPLETON,
vertrekt bij gunstige gelegenheid
Dingsdag Avond 1 Januarij.
Adres bij de Agenten GEORGE LEVINGSTON en J. A. HOUWENS, te Rotterdam, en W. H. CAREY & SON, 34 Mark Lane, Londen.

ROTTERDAM & HULL.
Iederen **WOENSDAG** en **ZATURDAG**.
Het Stoomschip **OCEAN QUEEN**, Kapit. F. **Dosser**, vertrekt van ROTTERDAM naar HULL Woensdag 2 Januarij, des morgens.
De Agenten, *SEEUWEN & Co.*

Naar
MONTE-VIDEO
EN
BUENOS-AYRES,
het Snelzeilend Gekoperd Noordsch **BRIKSCHIP** ***ORVAROD***, Kapitein E. DUE. Vertrekt **15 Januarij e. k.**
Adres ten Kantore van KUYPER, VAN DAM & SMEER.

De COMMISSIE van BESTUUR der **Maatschappij van Bouwvereeniging aan het Nieuwewerk te Rotterdam** adverteert, dat in hare Vergadering van den 5 November laatstleden, van de **Geldleening** gt. ***f* 200,000**, ten laste der genoemde Maatschappij, zijn
UITGELOOT
4 Schuldbekentenissen, ieder gt. ***f* 1000**, zijnde de Ns. **13, 27, 98** en **131**, en **4 dito**, ieder gt. ***f* 500**, zijnde de Ns. **2, 41, 86** en **118**, welke van af 2 Januarij 1861 met de alsdan vervallen Coupons zullen worden afgelost ten Kantore van de Heeren GEBRs. CHABOT alhier, alwaar mede de Betaling van de met 1 Januarij 1861 verschenen Coupons der gemelde Geldleening zal plaats hebben.

BOUGIES
in alle Sorteringen
ZIJN TE BEKOMEN BIJ
G. T. VAN DER HORST & Co.,
in Koffij, Thee, Kruidenierswaren, en Scheepsvictualien,
HANG, bij de Zeevischmarkt, **ns. 438/439.**

Kolonie Suriname.

Aan het Departement der Onbeheerde Boedels zijn gedevolveerd de navolgende **BOEDELS**, als:
Van JOHAN FRANÇOIS AVONS, den 23 Januarij 1860; JOHAN GEORGE SUSSENBACH, den 2 Augustus 1860; JOHANNIS MARTINUS BLES, en daaraan behoorende Plantaadje **Nieuw Mocha**, gelegen in de divisie boven *Cottica* en *Perica*, den 29 September 1860; ELISABETH BROMET, Weduwe SALOMON HEYMANS, den 5 October 1860, en ISAK JOHANNIS MASSA, den 20 dito.

En worden mitsdien bij deze alle Crediteuren en Debiteuren derzelve opgeroepen om, vóór of op den 15den September 1861, aan het Departement voornoemd, van hunne Pretentien aanteekening te doen en hunne Verschuldigden aan te zuiveren, op poene van verstoken te zijn van alle regt en actie tegen de voormelde Boedels.
De provisionele Curator,
DE JONG.

NIEUWE UITVINDING.
Schoenen- en Laarzenzolen
worden **goedkooper, duurzamer** en **waterdigt** gemaakt, terwijl men *kosteloos* vier maanden voor de afslijting derzelve instaat, waarom men verzocht wordt nauwkeurig bij de bezorging Naam en Woonplaats op te geven; de Prijzen zijn voor Heeren Laarzen *f* 1.20, Dames *f* 1, Schoenen 90 Cents, Kinder 60 Cents, Pantoffels 50 Cents. De verdere verduidelijking wordt in gedrukte Billetten rond gezonden.
Adres: Eerste Lombardstraat, wijk 8, n.° 104, bij *Rotterdam.* **STEPHANIE & Co.**
NB. Wordt op den 2 Januarij a. s. geopend.

Revalenta Arabica.

„De Revalenta wordt alhier door velen met het beste gevolg gebruikt. Zoo hoorde ik dezer dagen nog van drie gevallen.

De heer F. T. V. namelijk is door het gebruik van twee Bussen Revalenta, elk van 2 ℔, genezen van zware Maagpijn, waarvoor vergeefs verscheidene andere middelen beproefd waren geworden.

De Dochter van den Wel Edelen Heer H. is door de Revalenta van eene Verzwakking der Ingewanden hersteld.

Voor het Kind van den Landbouwer P. waren slechts twee kleine Busjes Revalenta voldoende, om hetzelve van het Zuur te genezen, waaraan het sedert geruimen tijd lijdend was.

Nadere inlichtingen ben ik gaarne bereid mondelings te geven."
Leyden, 1860. (get.) L. G. DIRKS.

De **REVALENTA** heeft eene verwonderlijke geneeskracht. Er gaat geen dag voorbij, waarop niet het een of ander merkwaardige feit van genezing bekend wordt; niet uit verwijderde Landen, van onbekende Lijders, maar in ons eigen Land, in onze Steden en Dorpen, onder onze oogen zien wij ze plaats hebben. Ze geneest volkomen al de volgende Ziekten, door de Spijsverteringswerktuigen te versterken, derzelver verrigtingen te regelen en het Bloed te zuiveren.

Koorts, Zinkings, Hoofdpijn, Slijm, Zuur, Maagpijn, Maagkramp, Galziekten, Aamborstigheid, Hoest, Verstoppingen, Diarrhaea, slechte Spijsvertering, Oprispingen, Spanning op de Maag en eene menigte andere Ziekten geneest zij spoedig en met weinig kosten.

De **REVALENTA** is een heerlijk, gemakkelijk, goedkoop, smakelijk geneesmiddel, dat nooit kwaad doen kan en altijd helpt als het maar
GOED GEKOOKT WORDT,
waarop wij bijzonder aandringen moeten. Men zie daarover de kleine gebruiksaanwijzing, die bij iedere Bus los afgegeven wordt, en zorge dat daarbij met een weinig oplettendheid te werk gegaan worde.

De Echte **REVALENTA** van de Heeren BARRY DU BARRY en Co., 77, Regentstreet, Londen, wordt alleen verkocht door het **Verkoophuis** en deszelfs Depôts.

Men lette er vooral op, dat iedere Bus, tot waarborg der echtheid, door „F. VON WINDHEIM & Co., VERKOOPHUIS," geteekend is.

De prijs der **REVALENTA** is: Kleine Bussen 87½ Ct., 1 ℔ *f* 2, 2 ℔ *f* 3.50, 5 ℔ *f* 8, 12 ℔ *f* 16.
Amsterdam, VERKOOPHUIS.
Rotterdam, J. A. KLINGER & Co.
Bergen-op-Zoom, D. POUWELS.
„ P. F. APPELBOOM.
Brouwershaven, G. ALING.
Delft, J. T. WAGNER.
Dordrecht, J. VETH Jr.
Goes, Wed. C. VREEKE.
Gorinchem, H. BODERIJ.
Gouda, A. GOEDRAAD.
„ Wed. A. C. SCHOUTEN.
„ H. P. VAN FRANKENHUIZEN.
's Hage, SACK & Co.
Leyden, L. G. DIRKS, Verkooph., Donkersteeg.
Hellevoetsluis, H. G. VAN STEEDEN.
ALEX. BRUCH.
Maassluis, P. POORTMAN.
Middelburg, J. C. KRUISSE.
Oostburg, Wed. P. J. GEELHOED.
Schiedam, M. J. DE LANGE.
Sluis, Gez. JANSEN.
Steenbergen, W. VAN DER KAR.
Vlaardingen, J. LAGERWERFF.
Vlissingen, A. M. KALBFLEISCH.
Willemstad, B. FRIDERICHS.
En in de bekende Depôts in de andere Steden.

URBANUS-PILLEN.
BEREID VOLGENS HET ALOUDE EN ECHTE RECEPT, WAAROP MEN IN HET BIJZONDER ATTENT MAAKT,
zijn zeer nuttig in ongesteldheden der **Maag** en werken heilzaam op de **Spijsvertering**, zij zijn uitmuntend tegen de **Gal, Scherpte in het Bloed**, en **uitslag der Huid**, zij zijn **Zacht-Laxeerend** en **Slijm-afdrijvend.** Verzegelde Doozen van 37½, 75 en 150 Cent zijn verkrijgbaar te

Amsterdam, J. Alsteede, Drog., Heiligeweg, D, 321.	*Leyden*, T. Hooiberg.
Berg.-op-Zoom, D. Pouwels.	*Middelb.*, J. F. Stades, Apoth.
Breskens, D. van Male.	*Neuzen (Ter)*, Houtzager.
Delft, J. van Riel, Apotheker.	*Nijmegen*, Gebr. Swemmelaar.
Deventer, J. Muller.	*Oud-Beijerland*, v. d. Sijde.
Dordrecht, J. A. van de Ven.	*Overschie*, A. Hijmans.
Eindhoven, A. Beguin.	*Rosendaal*, M. v. Leeuwen.
Franeker, Wed. K. Drager.	*Rotterdam*, A. v. d. Toorn, Apoth. Weste Wagenstraat.
Geertruidenberg, A. Hansen.	*Schiedam*, D. Maltha, Drogist.
Goes, F. Clement.	*Sluis*, P. J. Evers.
Gorinchem, H. Boderij.	*Steenbergen*, J. v. d. Kar.
'sGravenhage, J. M. v. Renesse, Apoth., Boekhorststraat.	*Veen* bij *Heusd.*, Branderhorst.
Helmond, Erven Martin.	*Vlaardingen*, W. Pleijsier.
Hulst, Th. Annaert.	*Vlissingen*, Buchel.
Leeuwarden, Erven Beinsema.	*Zierikzee*, F. V. la Brand.

NIEUW MAGAZIJN
VAN
Gouden en Zilveren Werken,
DER
KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE FABRIEK
VAN
J. M. VAN KEMPEN,
TE VOORSCHOTEN.
EDELGESTEENTEN, HOROLOGIEN ENZ.
ROTTERDAM, Hoofdsteeg, wijk 11, n.° 124.

SIGAREN-FABRIEK.
TABAK, SNUIF, KOFFIJ en THEE.
C. VAN DE SANDT,
NOORDBLAAK, bij de *Beurs*, wijk 4, n.° 184.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

In ROTTERDAM wordt de
OUDE ROTTERDAMSCHE COURANT
in **alle Wijken** op vastgestelde uren aan Huis Bezorgd en Afgehaald.
STEDEN en DORPEN.
Dezelve wordt **dagelijks** verzonden, *franco* per Post, naar alle Steden en Dorpen,
den dag der uitgave des Namiddags à *f* 3.50 } per 3 maanden.
één dag na uitgave „ „ „ - 2.20 }
H. W. DUSAULT,
COURANTEN-BUREAU,
Lange Torenstraat, wijk 7, n.° 245.
NB. Ongefrankeerde Brieven worden geweigerd.

DE VRIEND VAN IEDEREEN.

De PILLEN van HOLLOWAY.
Aambeijen, loopende Zweren en Wonden door slaan of stooten veroorzaakt.

De bovengenoemde ongemakken worden bepaald genezen door iederen avond de Wonden met warm water af te wasschen en ze daarna goed met de Zalf in te smeeren. Lieden, die aan dergelijke ongemakken lijden, moeten geen oogenblik verliezen om er den voortgang van te stuiten. Men begrijpt ligtelijk dat het niet genoegzaam is om de Zalf op de gewonde plaats te *smeeren*, neen, men moet dezelve goed inwrijven en somtijds twee- of driemaal daags, om zoo doende verborgen Zweren of Wonden van dien aard te genezen. Na de wrijving is het zeer goed eene pap van brood en water op de Wond te leggen. De Zalf is ook het eenige middel voor de Kanker in de Maag of waar eene algemeene neerslagtigheid plaats heeft.

De Pillen van Holloway zijn het beste Geneesmiddel der Wereld voor de volgende Ziekten.

Dagelijksche, anderdaagsche en derdendaagsche Koortsen.	Geelzucht.
Aamborstigheid.	Leverziekten.
Galziekten.	Lendenpijn.
Blaasjes op de Huid.	Aambeijen.
Pijn in de Ingewanden.	Rhumatiek.
Koliek.	Moeijelijk Wateren.
Verstopping in de Darmen.	Huidziekten.
Tering.	Klierziekten of Koningszeer.
Verzwakking.	Keelpijn.
Waterzucht.	Steen en Graveel.
Roode-Loop.	Secundaire Verschijnselen.
Roos.	Gezwellen.
Vrouwen-Ziekten.	Zweren.
Aanvallen van Beroerten.	Etterbuilen.
Jicht.	Wormen van alle soorten.
Hoofdpijn.	Venerische Ziekten.
Slechte Spijsvertering.	Tic-douloureux.
Ontsteking.	Zwakheden uit welke oorzaak ook, enz., enz.

Zijn op *franco* aanvraag a contant te bekomen bij den Heer J. M. VAN RENESSE, Depôthouder te *'s Gravenhage;* aan het Hoofd-Depôt bij den Heer J. STRAATMAN, te *'s Hertogenbosch;* alsmede in **Holloway's Etablissement**, te *Londen*, 244, Strand, en te *New-York*, 80, Maiden-Laine.

Door het vermeerderd Debiet zijn de op nieuw verminderde prijzen nu de volgende: Doosjes Pillen van *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3, *f* 6.75, *f* 13.50, *f* 20.50.

VERKOOPING van
Meubelen, Huissieraden enz.
VAN MARLE & DE SILLE zijn voornemens, ten overstaan van den Notaris *L. P. RIETSTAP*, op Vrijdag den 4 Januarij 1861, op de gewone uren, aan het Venduhuis, aan de Vlasmarkt te Rotterdam, publiek te Verkoopen: Gemaakt GOUD en ZILVER, PORSELEIN-, GLAS- en VERLAKTWERK, Gemaakte LIJNWADEN, KLEEDEREN, BEDDEN met TOEBEHOOREN, LEDEKANTEN, KABINET, SECRETAIRES, CHIFFONNIÈRES, TAFELS, STOELEN, SPIEGELS, HAARDEN, KAGCHELS, KOPER, TIN en andere GOEDEREN meer. Benevens 4 groote en 12 kleine HAND- en andere WAGENS. — 's Daags te voren van 10—3 ure te zien.

VAN HEUSDEN, te *'s Hertogenbosch*, geeft uit
TIJDSBESCHOUWINGEN.
VERSCHENEN:
E. ABOUT, de Nieuwe Kaart-Napoleon III; SAND, Garibaldi; P. PARADOL, Oude Partijen; BONIFACE, België; de Gallische Judas-Kus; Lamoricière—Victor-Emmanuël — Mazzini.
Zeven Brochures te zamen ***f* 2.05** Cts.
KOMT VAN DE PERS:
EDMOND ABOUT.
Het Hedendaagsche
ROME.
Ruim 400 Pagina's *f* 1.60 Cents.
Bewerkt naar de 3de Fransche uitgave.

Rotterdamsche Schouwburg.
Directie: ***J. Eduard de Vries.***
DINGSDAG 1 JANUARIJ 1861:
VONDEL'S
GIJSBRECHT VAN AMSTEL,
Treurspel in 5 Bedrijven. — Gevolgd door:
DE BRUILOFT VAN KLORIS EN ROOSJE,
Kluchtspel met Zang in één Bedrijf, waarin door den Heer ALBREGT, in 't Karakter van *Thomasvaêr*, een **Nieuwjaarswensch** zal worden voorgedragen.
Aanvang ten ***half zeven*** *ure precies.*

WOENSDAG 2 JANUARIJ 1861:
Tweede Voorstelling van:
Tannhäuser,
und der Sängerkrieg auf Wartburg,
groote Romantische Opera in 3 Bedrijven. Tekst en Muziek van *Richard Wagner*. Met gedeeltelijk nieuwe Decoratien, opzettelijk hiervoor vervaardigd door en onder opzigt van *J. Ed. de Vries.*
Het Orchest is door de eerste Meesters versterkt.
Aanvang ten ***half acht*** *ure precies.*

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.
Van Rott. naar Amsterdam: 7.20, 11.40, 3.26, 6.30,
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45 's morg., 9.40 's av.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.25, 7.30
„ 's Hage „ „ 8.30, 10.41, 1.30, 4.10, 6.39, 9.47
Aankomst te Rotterdam: 9.15, 11.30, 2.15, 4.55, 7.25, 10.35
Rijn-Spoorweg.
Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.50, 9.—
Amst. n. Utr. en Rott.: 7.25, 10.25, 12.35, 2.30, 6.15, 9.1[illegible]
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.30, 11.55, 1.10, 5.20, 7.55
Utrecht naar Rotterd.: 6.30, 8.40, 11.40, 1.25, 4.30, 7.30,
Gouda naar Rotterd.: 7.36, 9.34, 12.34, 2.8, 5.40, 8.26,
Aank. te Rotterdam: 8.15, 10.—, 1.—, 2.25, 6.30, 9.—
Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.
Van Rott. naar Antw. en Breda: 10.15 's morg. en 3 's nam.
„ Antwerpen: 7.50, 12.20, 5.35; de laatste alleen tot Breda en Moerdijk.
„ Breda: 6.30, 12.35, 5.25; de laatste alleen tot Antwerpen en Moerdijk.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. VAN REYN, te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

ZONDAG en MAANDAG
den 30 en 31 December 1860, N°. 311.

PUBLICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM*, in aanmerking nemende dat vele ingezetenen in gebreke blijven om waar dit reeds had kunnen geschieden te voldoen aan de bepaling van artikel 26 der Verordening op de Brandweer, luidende als volgt:

„De bewoners of gebruikers van panden, staande aan „de aan het water gelegen gedeelten der Gemeente, zijn „verpligt bij besloten water vóór en, wanneer de panden „van achteren mede aan het water zijn gelegen, ook „achter hunne panden, eene bijt te doen hakken van „minstens een el zes palmen in het vierkant en te zorgen „dat die dagelijks worde opengehouden. Indien die panden „onbewoond of ongebruikt zijn, rust de verpligting op de „eigenaars, of diegene die met het beheer over de panden „belast zijn.

„Gelijke verpligting rust op de schippers, wier schepen „in de haven liggen, of bij afwezigheid der schippers op „hen, die met het toezigt op die schepen belast zijn. „Deze verpligting houdt echter op, wanneer rondom die „schepen eene sluif van minstens vijf palmen in het ijs „is opengemaakt, mits die dagelijks worde opengehouden,

hebben gemeend den inhoud van voormeld artikel bij deze in herinnering te moeten brengen, onder opmerking tevens dat op de overtreding daarvan eene geldboete van *Vijf Gulden* is gesteld.

Rotterdam den 29 *December* 1860.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
de Secretaris, J. L. NIERSTRASZ. *de Burgemeester*, J. F. HOFFMAN.

STATEN-GENERAAL.

Eerste Kamer.

Zitting van vrijdag 28 december.

De Eerste Kamer heeft heden voortgezet de discussiën over de wetten tot vaststelling der Staatsbegrooting voor 1861, en wel in de eerste plaats over het Vde hoofdstuk (*Departement van Binnenlandsche Zaken*).

De heer *van Beeck Vollenhoven* betoogt, 1°, de noodzakelijkheid (reeds gisteren ter sprake gebragt) om afzonderlijke wetsontwerpen in te dienen voor werken van openbaar nut of voor het verleenen van subsidien; spreker tracht bij dat betoog te wederleggen het antwoord, gisteren door den Minister gegeven op gelijk betoog van den heer van Nispen. Ook de spreker toont aan, dat de Eerste Kamer, het regt van amendement niet bezittende, bij het brengen van bedoelde posten op de begrooting, in de moeijelijke positie geraakt om, òf een geheel hoofdstuk te verwerpen, òf toe te staan gelden voor zaken, waarvan zij om de eene of andere reden het nut of de wenschelijkheid niet beaamt. In de tweede plaats dringt spreker aan op de indiening der wetsontwerpen op de geneeskundige staatsregeling, gelijk zulks in de Troonrede was toegezegd, daar de noodzakelijkheid om dit onderwerp te regelen met elken dag dringender werd. In de derde plaats doet spreker diezelfde redenen van urgentie gelden voor de indiening van de wetten op het middelbaar en hooger onderwijs. Ten slotte bespreekt spreker de questie van het verleenen van subsidien aan de zeevisscherijen, van welk subsidie-stelsel spreker verklaart een voorstander te zijn, met wederlegging van eenige hoofdargumenten, daartegen in de Tweede Kamer door den heer Westerhoff ingebragt. Meer bepaaldelijk behandelt spreker het voornemen der Regering, om de kunstmatige oesterteelt door het nemen van proeven te bevorderen, en acht dat voornemen tot ontwikkeling van een tak van volksbestaan allezins nuttig.

De heer *Cremer* sprak over de spoorwegen. Deze Regering had verklaard dat die spoorwegen waren de reden van hare optreding; zonder het doel te hebben onaangenaam te zijn, moest spreker toch erkennen dat hij liever deze Regering niet had zien optreden, of althans met een ander stelsel van spoorwegen. Nu echter was eenmaal het beginsel van Staatsspoorwegen aangenomen, en hij zou zich daarbij neêrleggen. Intusschen kon hij niet voorbij op te merken, dat de spoorweg-agitatie nu als het ware jaarlijks zou terugkeeren, hetgeen niet het geval zou zijn geweest bij het verleenen van concessien. Z. i. was dan ook nu de beste weg te volgen, deze, om de uitvoering van de spoorwegwet over te laten aan de uitvoerende magt en alleen te beoordeelen of die uitvoerende magt op het daartoe vereischte vertrouwen aanspraak maken kon. De Kamers moesten ten deze niet meer doen dan toezien, maar de uitvoering en détail overlaten aan de Regering; deed men het niet, de Kamers zouden de zaak bederven, inbreuk maken op de eenheid van stelsel, en de krachtige voortzetting tot voltooijing van het grootsche plan belemmeren. Op deze gronden verzet zich dan ook spreker tegen het verlangen, opgenomen in het Verslag, om eene nieuwe wet te erlangen *tot uitvoering* van de spoorwegwet; en evenzeer tegen het verlangen, om bij de wetgevende magt al de détails der uitvoering ter sprake te brengen. Een en ander werd door den spreker bestreden door in bijzonderheden te wijzen op het schier onmogelijke om aan dat dubbele verlangen te voldoen, en in ieder geval op het onvermijdelijke gevolg van voortdurende vertraging. Nu de groote punten door de wet waren aangewezen, moest de rigting tusschen die punten in bepaald worden door de uitvoerende magt, op grond van het plaatselijke algemeen belang. Evenmin achtte hij de indiening eener eigenlijke begrooting nuttig of zelfs wenschelijk; eene goede raming daarentegen zag hij gaarne, maar binnen de grenzen van die raming moest de vrije hand aan het Gouvernement worden gelaten. Hij hoopte dan ook, dat het Ministerie dat standpunt van zelfstandigheid zal bewaren, en hij drukte tevens de hoop uit, dat dit Ministerie zich niet zou laten verleiden tot het amortiseren op groote schaal. Bij de aanneming van het stelsel van Staatsspoorwegen waren groote kapitalen noodig, en amortisatie op groote schaal zou slechts kunnen strekken om de Natie langer dan noodig is te versteken van het genot van een voltooid spoorwegnet. — Op één punt intusschen verschilde de spreker met de Regering; hij namelijk zou gaarne zien, dat jaarlijks eene afzonderlijke wet werd ingediend voor de spoorweg-uitgaven, en dat eene zoo kolossale som niet werd gebragt onder het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting; zoo ooit moest ten aanzien van *dat* gewigtige punt het oordeel der Eerste Kamer losgemaakt worden van haar oordeel over dat hoofdstuk. Ook vreesde hij, dat de taak van den Minister van Binnenlandsche Zaken te zwaar zou worden, nu de Staatsspoorwegen ook aan hem worden opgedragen; hij geloofde dat he wenschelijker ware om een afzonderlijken Minister daartoe aan te stellen. Ten slotte trad de spreker in beschouwingen over de questie van de Ommelander-kas; hij beschouwde de gemeenten als eigenaars dier kas en dat alzoo, en ieder geval, eerst de regterlijke magt ten aanzien van dat punt moest beslissen.

De heer *Boreel van Hogelanden* zal dit hoofdstuk goedkeuren, maar hij heeft bezwaar tegen het uittrekken eener globale som van 10 millioen voor spoorwegen. Hij mogt niet ontveinzen dat, indien hij lid der Tweede Kamer geweest ware, hij het hoofdstuk enkel om deze reden zou hebben afgestemd; als lid der Eerste achtte hij zich daartoe niet geregtigd; hij hoopte intusschen dat in het volgend jaar een behoorlijk gespecificeerde post zou worden uitgetrokken. In de tweede plaats drong hij ernstig aan op de spoedige regeling van den finantiëlen nood der gemeenten, omdat die nood eene bron wordt van moeijelijkheden, van wrevel en van mismisnoegen. Hij is overtuigd van de overgroote moeijelijkheid van de regeling bij de wet dezer zaak: daarom noodigde hij den Minister uit, om met onbekrompenheid ten voordeele der gemeenten de wetten toe te passen en zooveel mogelijk de gemeenten vrij te laten van het dragen van lasten, die niet onvermijdelijk tot last van de gemeenten moeten worden gebragt. Ten derde bespreekt de spreker de voorgedragen post tot aanbouw van eene sluis in het Noordhollandsch Kanaal; hij betoogt dat de questie van de doorgraving door die sluis niet wordt gepraejudicieerd en, integendeel, dat de meest dringende behoefte bestaat om met dien aanbouw ten krachtigste voort te gaan, wil Amsterdams scheepvaart niet ten eenemale gestremd worden.

De heer *van Rhemen van Rhemenshuizen* behandelt de werking der armenwet vooral met betrekking tot het domicilie van onderstand. Hij wenschte de verblijfplaats als domicilie te zien aangewezen, doch vreest dat de Minister niet zoo spoedig bereid zal zijn om deze zoo hoog noodzakelijke herziening der armenwet tot stand te brengen, althans te oordeelen naar des Ministers verklaringen in de andere Kamer. Spreker schetst intusschen tot aandrang om die herziening te bespoedigen al de nadeelige en op de gemeenten drukkende gevolgen van het, ten gevolge der beginselen van de armenwet voortgevloeide restitutie-stelsel.

De heer *Michiels van Kessenich* bespreekt mede de werking der armenwet in gelijken zin als de vorige spreker, daarbij betoogende dat aanschrijvingen des Ministers niet kunnen temperen het gevaarlijke restitutie-stelsel, gelijk de Regering schijnt zich voor te stellen. Wettelijke wijziging van het beginsel alléén kon baten; draalde men er meê, de gevolgen van dat restitutie-stelsel zouden over twintig jaren blijken allernoodlottigst te zijn.

De heer *van Eysinga* brengt met een kort woord de zaak der spoorwegen ter sprake. Omtrent de spoorwegen bestaat goed geloof of minder goed geloof; den Minister wantrouwt men niet wegens diens ernstige bedoelingen om het plan ten uitvoer te brengen. Spreker rangschikt zich onder de goed-geloovigen en is overtuigd dat het werk zal worden uitgevoerd. Hij heeft zich overtuigd dat men ernstig de handen aan het werk heeft geslagen; doch tevens moest hij erkennen dat er omtrent de te nemen rigting nog weinige zekerheid bestond; want volgens de plannen, die hij gezien had bij het departement, waren bijvb. nu reeds 4 rigtingen aangewezen van lijnen tusschen Leeuwarden en Harlingen, om daaruit eene keuze te doen. Belang stellende in deze gewigtige zaak, vroeg spreker of de Gedeputeerde Staten en de gemeenten niet werden gehoord op de zoo belangrijke beslissing omtrent de keuze der rigting. Mogt de vraag ontkennend worden beantwoord, hij zou bescheidelijk aandringen alsnog op de voldoening van zijn verzoek.

De heer *van Rijckevorsel* behandelt mede den post van 10 millioen voor de spoorwegen. Hij was het eens, dat den Minister ten deze groot vertrouwen moest worden geschonken; maar hij was het ook eens met hen, die meenen dat geen post van 10 millioen globaal mogt voorkomen op eene begrooting. Werd dit het volgend jaar herhaald, hij zou dàn het hoofdstuk moeten afstemmen; thans beschouwt hij den post als een middenweg, omdat de Minister niet den tijd had dit maal eene begrooting op de 10 millioen aan te bieden. De Minister had beloofd eene nadere *begrooting*; dit begreep spreker niet, wèl vatte hij het begrip eener nadere raming. Immers indien één der Kamers de verdere begrooting verwierp, bleven dan toch niet de 10 millioen op het Vde hoofdstuk van kracht? Hij vroeg daaromtrent eenige opheldering van den Minister. — Bij deze gelegenheid vroeg de spreker tevens of er reeds eene beslissing was genomen ten aanzien van de overbrugging der Maas. Eerstens wenschte men de overbrugging over de Lek, en hij drong bij den Minister aan om den belangrijken binnenlandschen handel niet te belemmeren door eene overbrugging over de Maas. Voorts wees spreker op nieuw op de noodzakelijkheid, om over nieuwe werken afzonderlijke wetsvoorstellen in te dienen. Zoo bijvb. was de Eerste Kamer nu verpligt de aanzienlijke uitgaven toe te stemmen voor een nieuw dak op de loterij-zaal, zonder dat die Kamer wist tot hoe ver het plan van verbouwingen zou gaan.

De heer *Schimmelpenninck van der Oije*, voornemens zijnde voor het hoofdstuk te stemmen, bragt echter eenige bedenkingen ter sprake en bestreed andere punten, tegen het hoofdstuk aangevoerd. 1°, wat betreft de spoorwegen beaamde hij volkomen de noodzakelijkheid eener begrooting, maar achtte hij haar op dit oogenblik eene onmogelijkheid, wilde men eene wet die iets meer beteekende dan eene fictie; eerst wanneer de zaak op vaste grondslagen zal zijn aangevangen, zou men eene werkelijke begrooting kunnen leveren en hadden de Staten-Generaal het regt die te vorderen; al wat men nu kon eischen was niets meer dan eene raming, binnen welker grenzen men blijven moest; 2°, met betrekking tot de wetten op de militie en de schutterijen beaamde hij met de Regering dat de Grondwet gebood eene wet op de militie te doen voorafgaan, ofschoon eene wet op de schutterij wel noodzakelijker was. Spreker verlangde intusschen spoedig herstel van eene der grootste feilen van de inrigting der schutterijen, staande geheel onder het bereik des Ministers. Dit feit bestond z. i. in de slechte inrigting der kaders, en herstel daarvan was zeer urgent en binnen het bereik der uitvoerende magt; 3°, maakte spreker ook bezwaar tegen de uitgaven voor de loterij-zaal, omdat de Kamer niet wist waarheen men ging; twee millioenen zelfs meende de spreker zouden er gevorderd worden om het geheele Binnenhof te verbouwen. Bovendien kende spreker geen enkele historische herinnering, aan de loterij-zaal verbonden, waardig om aan haar behoud zoo veel gouds te besteden; terwijl de zaal volgens hem ook geene architectonische waarde had hoegenaamd. Nu evenwel tot den verbouw was besloten, onderwierp spreker de vraag, of de Regering de loterij-zaal nu niet kon dienstbaar maken voor de Provinciale Staten van Zuidholland, die nu in de zaal der Eerste Kamer zitting moesten houden; 4°, wenschte de spreker dat er meer gedaan werd in het belang der schilderkunst tot opluistering van het paviljoen te Haarlem, en keurde hij af de verwerping door de Tweede Kamer van het subsidie van *f* 2000 tot zamenstelling van een woordenboek onzer nationale taal, daarbij met droefenis constaterende dat de Koning der Belgen nu een subsidie aan dat woordenboek had verleend; hij vertrouwde dan ook, dat de Regering op deze zaak op nieuw hare aandacht zou vestigen; 5°, behandelde de spreker de questie van het armwezen; in bijzonderheden trad spreker te dier zake niet, maar hij verklaarde, juist om den bajert van moeijelijkheden waarin men zou geraken, te berusten bij hetgeen de Minister in de Tweede Kamer ten aanzien zijner voornemens had verklaard. Ook hij geloofde, dat men de werking der wet nog eenigen tijd moest gadeslaan, en dat het in ieder geval onverantwoordelijk was, om zoo maar klakkeloos het beginsel van de verblijfplaats als domicilie van onderstand aan te nemen; want ook tegen dat beginsel bestonden talrijke bezwaren, waarvan de spreker enkele in vlugtige trekken omschreef. Hij geloofde, dat, indien men kon voorzien in de afschaffing van het restitutiestelsel, het grootste bezwaar tegen de armenwet zou zijn weggenomen.

De heer *van Meeuwen* ondersteunde het gevoelen van hen, die meenen dat verder de spoorweg-uitgaven en de andere groote werken bij afzonderlijke wetten moeten worden geregeld; en tevens wenschte ook hij dat de Gedeputeerde Staten zullen worden gehoord omtrent de rigting der spoorwegen tusschen de bij de wet aangewezen hoofdpunten.

De heer *Fransen van de Putte* betoogt, in de eerste plaats, de moeijelijkheid waarin de Eerste Kamer verkeert voor den korten tijd, haar voor de behandeling der Staatsbegrooting gelaten; hij althans verklaarde, al wat hij wenschte te onderzoeken en te behandelen, niet te kunnen afdoen in zoo korten tijd. Hij wilde dat de Regering aan de Tweede Kamer overbragt den wensch, om toch bij de opening der Zitting het eerst af te doen de verschillende begrootingswetten. — In de tweede plaats had hij een hoofdbezwaar tegen het Vde hoofdstuk, omdat daarop ongejustifieerd voorkwam een post van 10 millioen. In den persoon des Ministers had hij het meest onbepaalde vertrouwen, maar hij stond in de Kamer als volksvertegenwoordiger en geloofde niet geregtigd te zijn eene zoo globale som goed te keuren. Hij vroeg voorts eene duidelijke verklaring des Ministers, omtrent zijn verder voornemen, om voortaan afzonderlijke begrootingen voor spoorwegen en andere openbare werken aan te bieden. Wat de tusschenlijnen betreft meent spreker dat de Regering behoorde vrij te blijven omtrent de rigting tusschen de groote punten in en hij drukte het vertrouwen uit, dat de Regering met deze locale belangen de wetgevende magt niet zou bemoeijen. Met betrekking tot den aanleg der spoorwegen wilde de spreker het geheele werk sectie-gewijs hebben aanbesteed, als de weg opleverende de minste moeijelijkheden. Ten slotte behandelt de spreker het bekende vraagstuk over de onteigening ten algemeenen nutte, en even als in België wenschte hij dat ook hier elke onteigening voor spoorwegen, als regel, geschiedde ten name van den Staat; verklaarde hij zich tegen de kosten voor het herstel van de loterij-zaal, en drong hij aan op het verleenen van een subsidie van de ontworpen industrieschool.

De heer *van Roijen* wenschte, dat aan de regeling der Ommelander-kas vorafging een contradictoir onderzoek over den eigendom dier kas; want ook hij was van oordeel dat die kas was de eigendom van de Ommelander gemeenten; welk oordeel hij toelichtte door eenige bijzonderheden dienaangaande te ontwikkelen. In de tweede plaats betoogde spreker de dringende behoefte van de wetten op de geneeskundige Staatsregeling, vooral ook om meerdere waarborgen voor de eind-examina der geneeskunstoefenaren te erlangen.

De heer *van Nispen van Pannerden* bespreekt in de eerste plaats de spoorweg-questie. Hij stelt vertrouwen in den tegenwoordigen Minister van Binnenlandsche Zaken, maar de Volksvertegenwoordiger moest ook onderzoeken, of hetgeen op de begrooting stond uitgetrokken was overeenkomstig met het publiek belang. En dan moest de spreker, op daartoe door hem ontwikkelde gronden, erkennen, dat hij moeijelijk kon goedkeuren een globaal bedrag van 10 millioen, zonder eenige splitsing, eenige raming, eenige justificatie hoegenaamd. Had de Regering nog geene behoorlijke begrooting kunnen aanbieden, waarom dan niet een ruim crediet aangevraagd, om later met eene begrootingswet te komen? Zoo als de post van art. 92 nu luidde, streed deze met alle regelen eener goede comptabiliteit; en spreker geloofde dat noch de Vertegenwoordiger noch de Rekenkamer bij magte was, om contrôle te oefenen op de bestemming van de 10 millioen aan dat art. 92 te geven. Van het antwoord des Ministers zou dus nog geheel afhangen of hij zijne stem aan het hoofdstuk geven zou. Ook met betrekking tot de bijzonderheden van de wijze van aanleg en uitbesteding ontwikkelde de spreker eenige bezwaren. Hij hoopte dat die aanleg zou plaats hebben door de ingenieurs van den waterstaat op hunne, als zoodanig toegekende bezoldiging; was dat het geval niet, had men afzonderlijke ingenieurs aangesteld, dan vatte hij niet waarom hunne bezoldiging niet, volgens de Grondwet, voorkwam op de Staatsbegrooting. — In de tweede plaats ontwikkelde de spreker het gevoelen, dat de rigting van de spoorwegen moest worden aangenomen bij eene wet, verklarende het te ondernemen werk ten algemeene nutte, omdat alleen langs die wijze de noodige waarborgen aan de ingezetenen tegen willekeurige benadeeling van eigendommen kunnen worden toegekend. Handelde men anders, sloeg men den weg van minnelijke overeenkomst in, spreker vrëesde dat men zou moeten toegeven aan hooge eischen, en ook dat gunstbetoon van de zijde der ambtenaren niet zou kunnen uitblijven. — In de derde plaats betoogde spreker, op het voetspoor van eenige redenaars, de noodlottigheid van de bepalingen der armenwet, voor zooveel aangaat het domicilie van onderstand en het restitutiestelsel. — In de vierde plaats vereenigde zich de spreker met het gevoelen van hen, die meenen dat de nu uitgetrokken som voor de herstelling van de loterij-zaal, op nieuw de noodzakelijkheid van afzonderlijke berootingen aantoont, omdat nu de Kamer gevoerd werd op een weg, waarvan het uiteinde niet was te voorzien.

De heer *van Pallandt van Neerijnen* zag bij het vergevorderde uur af van zijn voornemen, om onderscheiden reeds behandelde punten op nieuw te bespreken. Maar hij wenschte zijne stem te doen hooren over twee punten, die voor een deel der bevolking van groot belang zijn, nl. over het stoomgemaal te Steenenhoek en het stichten van de Aspersche sluis. Met betrekking tot beide punten betoogde hij de noodzakelijkheid, om beide werken tot stand te doen brengen.

De heer *de Vos van Steenwijk* ondersteunde de rede van den heer Boreel, al diens gronden beamende, en alzoo verlangende afzonderlijke wetsvoordragten voor openbare werken, en voortaan eene gespecificeerde begrooting voor den aanleg van spoorwegen, zonder echter dat die zaak bij afzonderlijke wet behoefde te worden geregeld. Hij wilde, gelijk de heer Cremers, de vrije hand wat de uitvoering betreft aan de Reg. gelaten hebben, en wenschte het Ministerie, en in het bijzonder den Minister van Binnenlandsche Zaken, de noodige kracht toe, om het grootsche spoorwegplan zoo spoedig doenlijk tot stand te brengen. — Met betrekking tot het vraagstuk van den nood der gemeenten meende spreker de Regering te moeten waarschuwen tegen al te gave toestemming van dien nood, want spreker vreesde dat anders de nood der gemeenten al ligt kon ontaarden in nood van het Rijk, die van bedenkelijker gevolgen zijn kon. — Voorts schetste ook de spreker de verderfelijke werking der armenwet, maar hij aarzelde toch nog aan te dringen op wijziging van die wet, nu de regeling van zoo vele andere gewigtige onderwerpen vooraf geëischt werd, en het ook noodzakelijk was, de ondervinding nog luider te doen spreken, dan tot dusver het geval was.

De heer *Sasse van Ysselt* wijst op de gisteren plaatsgegrepen hebbende aanbesteding voor de Staatsspoorwegen, waaruit bleek dat men het inlandsch dennenhout passeerde, hetgeen spreker griefde, te meer daar men juist in Frankrijk en België ons dennenhout voor de dwarsleggers opkocht, tegen veel lagere prijzen dan wij nu tot aankoop van vreemd hout voor onze spoorwegen zouden moeten geven.

De heer *Hartsen* vroeg het woord, doch wegens het vergevorderde uur werd de verdere beraadslaging verdaagd tot heden avond ten half acht ure.

Avondzitting van 28 December.

De beraadslaging over het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting (*Departement van Binnenlandsche Zaken*) wordt voortgezet.

De heer *Hartsen* ziet van het woord af.

De heer *van Heemstra*, Minister van Binnenlandsche Zaken, beantwoordt de sprekers van heden ochtend. In substantie zeide de Minister het volgende: 1°, *de vorm van de begrooting.* De Minister betoogt dat het niet is de schuld der Regering, dat de Eerste Kamer zoo weinig tijds heeft voor de behandeling der begrootingswetten; want dat zij onmiddellijk na de opening der Zitting die wetten aanbiedt en de loop en de regeling der werkzaamheden bij de Tweede Kamer niet van de Regering afhangen. Voorts, wat den vorm der begrooting betreft, zeide de Minister, dat hij bleef bij zijn op gisteren medegedeeld gevoelen betrekkelijk het indienen van afzonderlijke wetsontwerpen voor werken van openbaar nut. Intusschen was het gisteren de bedoeling des Ministers geweest, om aan te toonen dat art. 121 der Grondwet toelaat de indeeling van een hoofdstuk in afzonderlijke wetsvoordragten, maar dat de Grondwet ook onderstelt eene begrooting die waarheid bevatte en dat alzoo op die begrooting behoorden voor te komen al die uitgaven, die men voornam, bij het opmaken daarvan, in het volgende jaar voor bepaalde onderwerpen te doen. Nu wilde de Minister overwegen, of er middel was om hoofdstuk V te splitsen gelijk geschiedt met hoofdstuk IX; maar de Minister kon daaromtrent nu niets toezeggen. Of nu de begrooting der spoorwegen daaronder al of niet zal begrepen worden, kon de Minister evenmin nu bepalen; immers de wet op de spoorwegen schreef gebiedend voor, dat 10 millioenen op de begrooting zullen worden uitgedrukt. Dit is geschied, maar op eene wijze die in de beide Kamers ernstige tegenspraak heeft ondervonden. De Minister wraakte die tegenspraak niet; want hij zelf erkende dat de voorgedragen post niet voldoende was toegelicht. Maar tot op dit oogenblik was het onmogelijk eene nadere specificatie te geven, en teregt drong de Kamer daarop aan, ook omdat de verantwoordelijkheid des Ministers veel te groot was. Het zal overigens een onderwerp uitmaken van naauwgezette overweging *hoe* de nadere begrooting van deze post zal worden ingerigt; zij zal intusschen zoo spoedig mogelijk worden ingediend en *meer* zijn dan eene raming, maar eene begrooting, ingerigt naar de eischen eener goede comptabiliteit en gevende een waarborg aan de Vertegenwoordiging voor eene goede uitvoering.

2°, *de spoorwegen-zelve.* Wat betreft de wijze van aanleg zegt de Minister dat hij verwerpt de zoogenaamde aanbesteding *à forfait*: hij kende geen verderfelijker stelsel dan dat stelsel. Wèl kan men daarentegen betrachten het stelsel van aanbesteding bij bruggebouw, bij het leggen van aardenbanen, bij den bovenbouw, den bouw van stations, enz.; en dat stelsel wenscht de Minister te volgen. Maar voor de bestekken enz. had men deskundigen noodig, die genomen zijn, 1°, uit de leden van den waterstaat; en 2°, uit de burgerlijke ingenieurs te Delft gevormd. Deze ambtenaren zijn tijdelijk aangesteld, en geen wachtgeld of pensioen zal hun worden verleend; maar het spreekt van zelf dat eene redelijke tegemoetkoming toekomt aan de leden van den waterstaat, die zich meer bijzonder met den aanleg der spoorwegen zullen bezig houden. De Minister achtte de oprigting van een afzonderlijk Ministerie niet noodzakelijk; hij deinsde voor de taak hem opgelegd niet terug, mits men hem de middelen verschafte, om zich te doen bijstaan door bekwame ambtenaren. — Met betrekking tot de wijze van onteigening merkt de Minister op, dat men bij het voortwerken op 8 punten tegelijk moet trachten de gronden bij minnelijke schikking te verkrijgen; en dat nu de wet eenmaal de groote punten der rigting had vastgesteld de verdere rigting aan de Regering moest verblijven. Onmogelijk zou het zijn om al die lijnen met al hare details te maken tot onderwerpen van onderzoek bij de Kamers. Zeer zeker zou, alvorens de lijnen werden vastgesteld, het advies van Gedeputeerde Staten worden ingenomen; maar niet van de gemeentebesturen, omdat men dan in een eindeloozen strijd van locale belangen zou verward worden. Alleen voor die gronden, die niet langs minnelijken weg konden worden verkregen, moest volgens de onteigenings-wet, die dan ook slechts juist daartoe als hulpmiddel was, de hulp van de wetgevende magt worden ingeroepen. Ten name van den Staat kon de onteigening, naar des Ministers meening, in den regel wèl geschieden; maar hij achtte het als van zelf sprekende, want het gold hier *Staats*spoorwegen en de onteigening moest dus wel plaats hebben ten name van den Staat. — Ten aanzien van de gisteren gehouden aanbesteding van hout en ijzer zegt de Minister, dat die aanbesteding gunstige resultaten heeft gehad; geanticipeerd was die aanbesteding niet, want zij liep over het millioen, toegestaan voor 1860; en wat aangaat de gevraagde houtsoorten merkte de Minister op, dat de deskundigen het inlandsche hout minder deugdzaam verklaarden dan het Noordsche hout. — De Minister verklaart voorts, dat de Regering zoo veel mogelijk particuliere concessien zal in de hand werken; en zoo ook heeft zij aan de centrale maatschappij van Zwolle op Utrecht reeds alle mogelijke faciliteiten verleend. Omtrent den zijtak naar Kampen kan de Minister slechts mededeelen, dat hij huiverig was, om aan eene maatschappij, die tot dus ver zeer traag was in hare verrigtingen, eene tweede lijn te concessioneren.

3°, *de Ommelander kas.* De Minister zegt daarvan slechts, dat de vraag, of een fonds is Rijksdomein of niet, behoort ter beoordeeling van 't departement van finantien; intusschen kan de Regering verzekeren dat de zaak binnen kort tot een einde zal worden gebragt; op welke wijze, dit kon de Minister nu nog niet mededeelen. Alleen dit, indien een deel der provincie Groningen zich gekrenkt achtte in zijn eigendom,

had dat deel het regt de regterlijke magt in te roepen; maar de Minister vleide zich dat het niet noodig zou zijn dat middel te baat te nemen.

4°, *de sluis van het N. Holl. kanaal.* De Regering wil met den meesten spoed dat hoogst noodzakelijke werk ter hand doen nemen, met het oog op de schroomelijke gevolgen van eene stremming der vaart op dat kanaal.

5°, *de finantiële nood der gemeenten.* De Minister erkende dat die nood in vele gemeenten zwaar drukte; de Regering hield zich met de zaak ernstig bezig; de Minister van Finantien was daarmede reeds onledig, maar groot verschil bestond er tusschen het constateren van eene hoogst moeijelijke positie en het opheffen van dien toestand. Zoo spoedig doenlijk zoude ten aanzien van dit gewigtige onderwerp eene voordragt worden gedaan.

6°, *de werking der armenwet.* Hier herhaalt de Minister zijne verklaringen in de Tweede Kamer. Die wet had vele bezwaren in; maar het stelsel dat men verlangde nu te zien invoeren had er niet minder; en nu behoorde men nog nader door de ondervinding te staven, welke bezwaren de gewigtigste zijn. Onbepaald kon de Minister de armenwet niet afkeuren, want het beginsel der wet was de Christelijke liefdadigheid, die echter niet in het keurslijf der wet kan worden gedrongen. Maar het restitutie-stelsel, onafscheidelijk van het beginsel der wet, moet worden getemperd, en dat kon geschieden door maatregelen, die in de hand liggen van de Regering, en de Minister zou ze onverstoord aanwenden, om tot die beperking te geraken.

7°, *de herstelling der loterij-zaal.* Deze herstelling moet worden afgescheiden van de verdere plannen tot verbouwing van het Binnenhof. Die plannen zijn nog niet tot rijpheid gekomen; de loterij-zaal staat op zich zelve. Zij dreigt in te storten, en de Regering heeft niet op zich durven nemen de verantwoordelijkheid van het verval van een monument, dat, naar het oordeel des Ministers, zoo al geene architectonische, dan toch zeer zeker eene historische waarde heeft.

8°, *de wetten op de militie en de schutterijen.* De wet op de militie was aangeboden; en mogt zij worden aangenomen dan zou die op de schutterijen spoedig volgen. De voorgestelde verbetering der kaders had vele moeijelijkheden in, en de Minister kon niet verzekeren, dat zij tusschentijds zou kunnen plaats hebben.

9°, *de uitgaven voor het Nederlandsch woordenboek en voor de Nederlandsche insecten.* Na de afstemming dier beide posten door de Tweede Kamer meende de Minister het stilzwijgen daarover te moeten bewaren, afgescheiden van hetgeen daaromtrent later mogt worden besloten.

10°, *de zaak der industrie-school.* De Minister was daarvan een groot voorstander en hij zou het zijne er toe bijdragen, om, zoodra de zaak tot rijpheid was gekomen, haar tot stand te helpen brengen.

11°, *het stoomgemaal te Steenenhoek en de Asperschesluis.* Beide zaken nam de Minister in zijne bescherming, en zeer spoedig hoopte hij voor het stoomgemaal de voorbereidende stappen te kunnen doen; terwijl weldra eene voordragt zal worden gedaan tot daarstelling van de Aspersche-sluis, dadelijk na de opheffing van de daaromtrent gerezen moeijelijkheden.

De heer *Michiels van Kessenich* kwam nog nader terug op de bezwaren bij de toepassing der armenwet; zoo ook de heer *Rhemen van Rhemenshuizen*, die zijn leedwezen te kennen gaf over de neiging des Ministers om die wet nu reeds te herzien; hij herhaalde echter zijn verzoek van dezen morgen om eene opgave te ontvangen van de uitgaven, door de gemeenten in de jaren 1853—1860 ten behoeve van het armenwezen gedaan. — De *Minister van Binnenlandsche Zaken* verklaarde aan dit laatste verzoek gaarne te willen voordoen.

De heer *Hartsen* dankt den Minister voor de betoonde belangstelling in Amsterdams handel en scheepvaart, blijkens des Ministers verklaring rakende het N. H. kanaal; maar spreker merkte op dat ook 's Lands marine daarbij het hoogste belang had.

De heer *van Andringa de Kempenaer* maakt ook zijne bezwaren bekend tegen de werking der armenwet, en sluit zich daarbij aan bij de bedenkingen, geopperd door vorige sprekers. O. a. betwistte hij de stelling des Ministers, dat het onderhoud der armen was opgedragen aan de kerkelijke liefdadigheid; dit nu juist was bij de wet van 1853 voorbijgezien, want dit punt had die wet geheel overgelaten aan de Christelijke liefdadigheid.

De heer *Fransen van de Putte* komt mede terug op eenige der heden ochtend door hem behandelde punten, zonder echter nieuwe elementen in de discussie te brengen.

De beraadslaging wordt gesloten en hoofdstuk V *aangenomen* met 33 stemmen tegen ééne stem.

Tegen de heer van Nispen van Pannerden.

Hoofdstuk VI (*Departement van Hervormde Eeredienst*) wordt *aangenomen* zonder discussie, met algemeene stemmen.

Hoofdstuk VII (*Departement van R. C. Eeredienst*) wordt *aangenomen* zonder discussie, met algemeene stemmen.

Over hoofdstuk VIII (*Departement van Marine*) voert de heer *Fransen van de Putte* het woord. Hij beschouwde dat departement in verband met de behoeften onzer kolonien, en meende dat het depart. van kolonien restitutie moest geven van al wat ten behoeve der kolonien wordt gepresteerd. Zoo ook had spreker de inlichtingen des Ministers niet kunnen vatten over het drijvend materieel; althans hij was niet overtuigd dat dit materieel was toegenomen. Zeer breedvoerig behandelde de spreker voorts het bekende vraagstuk van de dienst der mariniers in Oost-Indië, in verband met den meermalen uitgedrukten wensch om het korps der mariniers te vergrooten. Ten slotte behandelde de spreker de questie van het sloopen der schepen; hij was van meening dat men de schepen moest verkoopen, om ze door particulieren te laten sloopen; op de werven kon geene behoorlijke contrôle plaats hebben.

De heer *van Swinderen* nam het woord naar aanleiding van de laatste rede. Hij verklaarde zich over het algemeen tevreden over het beleid des Ministers, vooral wat betreft de defensie van onze kolonien. Spreker gaat intusschen na de verschillende bouwstelsels van schepen in Engeland en Frankrijk, om te komen tot den raad van den Minister om met het bouwen niet te voortvarend te zijn, maar zijn voordeel te doen met de proefnemingen elders genomen. Voorts verblijdt zich de spreker over het gegeven uitzigt, om eene tauxatie van de schepen in nadere overweging te nemen, ten einde zoo te komen tot eene kennis approximatief van de waarde onzer schepen; hij hoopte dat zoodanige tauxatie reeds bij de volgende begrooting zal worden overgelegd. Eindelijk besprak hij de dokwerken te Willemsoord; hij wenschte zich daarbij te bepalen tot de verklaring des Ministers, dat hij met gerustheid de toekomst omtrent die dokwerken te gemoet ziet; spreker deelde in die gerustheid niet ten volle, maar hoopte dat de uitkomst bewijzen zal, hoe zijne vrees daarover ijdel is geweest.

De heer *Lotsy*, Minister van Marine, beantwoordde de beide sprekers zeer kort. Omtrent de meeste punten, aangevoerd door den heer van de Putte, verklaarde de Minister, dat hij ze nader zou bestuderen of overwegen. Ten aanzien van de vermenging der marine in koloniale dienst betoogde de Minister, dat er geene vermenging hoegenaamd bestond, en dat er derhalve van restitutie geene sprake kon zijn, want al de kosten, vallende op de marine in Indië, kwamen niet voor op het departement van marine. Wat den aanbouw van schepen betreft, trad de Minister in eenige bijzonderheden, daarbij de meening van den laatsten spreker in allen deele beamende. Ten aanzien van de vragen, gedaan door den heer van Swinderen, zeide de Minister, dat niemand meer dan hij verlangde het licht der waarheid over de marine te verspreiden, en dat hij derhalve zijn best zou doen eene tauxatie tot stand te brengen, ofschoon deze nog niet altijd een bevredigend resultaat zou opleveren. Wat betreft de dokwerken, de Minister geeft met volkomen gerustheid nog eens de verklaring, dat hij te dien aanzien gerust de toekomst te gemoet ging.

De heer *Fransen van de Putte* voert nog eens het woord, om nog nader zijne eerste rede toe te lichten; zoo ook de heer *van Swinderen*, die nog eens op de tauxatie terug kwam en andermaal aandrong op de belofte, om zoodanige tauxatie te leveren bij de aanstaande begrooting. De heer *Lotsy*, Minister van Marine, antwoordde dat het zijne bedoeling was geweest, om te beproeven of dergelijke tauxatie, als verlangd werd, was te leveren.

De beraadslaging wordt gesloten en hoofdstuk VIII *aangenomen* met algemeene stemmen.

Hoofdstuk IX A. (*Nationale Schuld*) wordt *aangenomen* met algemeene stemmen.

Over hoofdstuk IX B. (*Departement van Finantien*) voert het woord de heer *van Rijckevorsel*, dringt aan met ernst op de aanbieding eener wet op de comptabiliteit en in verband daarmede op eene herziening van de instructie voor de Rekenkamer. Dit was pligt en noodzakelijk. — Daarna sprak spreker een kort woord over het brievenvervoer. De brieven die des avonds te Emmerik aankomen, worden den volgenden dag ten 11 ure eerst rondgedeeld te Rotterdam, terwijl het antwoord reeds ten 11½ ure moet worden verzonden. Dit was een voor den handel van Rotterdam zeer nadeeligen toestand, en hij hoopte dat de communicatie met Duitschland hersteld werd door de wederinstelling van de nachtdienst op den Rijnspoorweg.

De heer *van Andringa de Kempenaer* dringt aan op eene betere regeling van het postwezen ten platten Lande, dat z. i. tegenwoordig op vele punten nog zeer gebrekkig is.

De heer *Huydecoper van Maarsseveen* ondersteunt de gemaakte bezwaren tegen de minder goede regeling van het brievenvervoer, en wenscht dat men aangeteekende ambtsbrieven kosteloos kan verzenden.

De heer *Hartsen* appuijeerde ten sterkste hetgeen de heer van Rijckevorsel had gezegd omtrent de gebrekkige gemeenschap met Duitschland; doch evenzoo leed het noordelijk gedeelte van het Rijk door eene slechte verbinding der spoorwegen van ons Land met de Fransche posten.

De heer *van Hall*, Minister van Finantien, antwoordde, dat het onderwerp van het postwezen steeds zijne aandacht had gewekt, omdat het met zoo groote belangen in verband stond. De aanmerkingen die gemaakt zijn, zou de Minister in overweging nemen. Kon de binnenlandsche communicatie ten platten lande verbeterd worden, de Min. zou niet aarzelen het zijne daartoe bij te dragen. Met betrekking tot de buitenlandsche communicatie bemerkt de Minister, dat men afhankelijk is van het Buitenland. De brieven die ten 12 ure des avonds te Emmerik aankomen, zijn thans ten 10 ure te Rotterdam per estafette; ware er een nachttrein, de brieven zouden iets vroeger aankomen, maar niet veel. — Wat aangaat de vraag van den heer van Rijckevorsel betrekkelijk de wet op de comptabiliteit zeide de Minister, dat hij van de noodzakelijkheid der wet was overtuigd; maar dat hij den spreker in overweging gaf of deze bij vorige Ministers, die in gebreke waren gebleven om de wet aan te bieden, gelijken aandrang had gebezigd.

Het hoofdstuk IX *B* werd daarna *aangenomen* met algemeene stemmen.

Wegens het vergevorderde uur werd de verdere behandeling der begrootingswetten verdaagd tot morgen ochtend ten elf ure.

Zitting van Zaturdag 29 December.

De Eerste Kamer heeft heden voortgezet en ten einde gebragt de beraadslaging over de begrootingswetten van 1861.

In de eerste plaats was aan de orde hoofdstuk X (*Departement van Oorlog*).

De heer *Fransen van de Putte* drukt de hoop uit, dat het tegenwoordige hoofdstuk zoodanig zal zijn ingerigt, dat geene suppletoire begrooting noodig zijn zal. Het hooge eindcijfer intusschen, drukt hem, vooral in vergelijking met het eindcijfer voor de Marine, dat hij juist hooger verlangde dan dat voor Oorlog. Ondanks dat bezwaar zou hij echter vóór stemmen, omdat hij niet overtuigd is dat het gevraagde cijfer daarom nog de krachten der Natie zou te boven gaan.

De heer *Tonckens* dringt aan op de verwezenlijking der belofte, gegeven door den Minister, dat spoedig eene wet op de inkwartiering zal worden aangeboden, waaraan z. i., vooral voor de noordelijke provincien des Rijks, groote behoefte bestaat.

De heer *Cost Jordens* bespreekt kortelijk de questie van het al of niet behoud van vestingen, waarbij hij het noodzakelijke betoogt om ten aanzien van dat punt de krachten meer te concentreren. Hij toch meent dat de Minister zelf van oordeel is dat de vestingen te grooten omvang hadden voor de defensie, en nu opperde hij het denkbeeld, of het niet mogelijk ware om dien omvang te beperken, zonder dat daaruit kosten voor den Staat voortvloeijen. Tot opheldering van zijne meening stelt de spr. de vesting Deventer, waar van lieverlede de vesting is gereduceerd tot haar eigenlijk doel, tot veld- en aardewerken. Met de bereiking van zijn doel stonden de belangen van vele ingezetenen in het naauwste verband, en hij was overtuigd van des Min. bereidwilligheid, om die te gemoet te komen, waar het kon.

De heer *Cremers* acht zich ook dit jaar bezwaard om voor dit hoofdstuk te stemmen, en wel van wege het stelsel des Min., om het Land overal te bevestigen en van vestingwerken te voorzien, op punten die hem daartoe onnoodig voorkwamen, en slechts de ontwikkeling der nijverheid en van het verkeer der bevolking belemmeren. De kunst van oorlog voeren was veranderd en deze bragt mede, dat, waar men vroeger vestingen belegerde, men ze thans omtrok, zoodat zij veelal doelloos waren, en de troepen, die er in gelegerd waren, onschadelijk werden gemaakt.

De heer *de Casembroot*, Minister van Oorlog, erkent gaarne dat het eindcijfer van zijn hoofdstuk, in vergelijking met 1848, zeer hoog is, en hij neemt het volstrekt niet kwalijk dat het groote publiek hem noemt een duren Minister. Maar in de Kamer wil hij appeleren van deze uitspraak; weshalve hij trad in vele details (reeds medegedeeld in de Tweede Kamer); ten betooge van de onvermijdelijke noodwendigheid om het cijfer van oorlog tot ongeveer dertien millioen op te voeren. Tot die verhooging hadden vooral medegewerkt drie redenen, nl. 1°, de uitvoering van de grondwettige bepaling, dat de kosten van kasernering moeten komen ten laste van den Staat, in verband met het plotseling afbranden van de kaserne te Leeuwarden; 2°, de aanmaak van getrokken geweren en van getrokken geschut, en 3°, de noodzakelijkheid om het defensie-stelsel te voltooijen. Deze drie hoofdpunten werden zeer uitvoerig door den Minister toegelicht, daarbij mededeelende dat de eerste reden eene uitgaaf veroorzaakt van 2 ton; zoo ook de tweede reden, waarvoor men op het einde van 1861 zou hebben 100,000 getrokken geweren, al de batterijen veld-artillerie en eene vesting-artillerie grootendeels veranderd in getrokken geschut; terwijl wat de 3de reden betreft de Minister in dezelfde beschouwingen treedt als in de Tweede Kamer, over de noodzakelijkheid om, door aanleg van nieuwe werken, in de allereerste plaats de versterkingen van ons zuidelijk frontier te bevestigen op die punten, waar thans gevaarlijke lacunes bestonden, de allergewigtigste positie van Groningen—Delfzijl zoo veel mogelijk te verbeteren. Wat betreft de wet op de inkwartieringen geeft de Minister de stellige verzekering, dat die wet zoo spoedig mogelijk zal worden ingediend; en met betrekking tot het denkbeeld, geopperd door den heer Jordens, antwoordt de Minister, dat eene generale commissie was benoemd om juist dat punt te onderzoeken; in het voorjaar zou die commissie onderzoeken in hoe ver de stellingen aan den IJssel nog konden worden vereenvoudigd.

De heer *van Nispen van Pannerden* beschouwt het eindcijfer in verband met de krachten der finantien te hoog. maar zou *dit* jaar het cijfer goedkeuren, zonder dat daaruit moest worden afgeleid zijne gehoudenheid, om ook volgende jaren aan een zoo hoog cijfer zijne stem te geven. Indien hij dit maal vóór stemde, het was 1°, omdat hoofdstuk X inderdaad *nu* was bezwaard met buitengewone uitgaven, en 2°, op grond van hetgeen hij met bezorgdheid in het buitenland zag plaats hebben. Met betrekking tot het defensie-stelsel merkt de spreker op, dat ook hij van overtuiging was dat dat stelsel behoorde te worden geconcentreerd, en dat op menige plaats de vestingen behoorden te worden geslecht.

De heer *de Casembroot*, Minister van Oorlog, antwoordt dat het denkbeeld van de mogelijkheid, om vele vestingen te slechten, zeer overdreven was. Hij moest daartegen waarschuwen; eigen onderzoek had hem geleerd dat die mogelijkheid in ieder geval zeer questieus is, en dat alleen twee versterkingen algemeen noodeloos werden gekeurd, zijnde het punt Veere, waaromtrent thans een onderzoek wordt ingesteld, en Bergen-op-Zoom; doch alvorens tot een besluit ten deze te komen, moest de juiste rigting van den spoorweg zijn vastgesteld. Omtrent de overige vestingen trad de Minister in beschouwingen, ten betooge dat de deskundigen het behoud daarvan noodig keurden, of althans ten deze nog zeer van gevoelen verschilden.

De heer *Fransen van de Putte* repliceert den Minister nog nader, waarna hoofdstuk X in stemming werd gebragt en *aangenomen* met algemeene stemmen op ééne na, zijnde die van den heer Cremers (31 tegen 1).

Vooraf verklaarde de heer *van Rijckevorsel* dat hij na de gevoerde discussie het besluit had genomen om vóór het hoofdstuk te stemmen.

Hoofdstuk XII (*onvoorziene uitgaven*) werd zonder discussie aangenomen, met algemeene stemmen.

Daarna was aan de orde *de wet op de middelen.*

De heer *van Rijckevorsel* brengt ter sprake de voorgenomen wijziging van de wet op het personeel, en wenscht dat dan worde opgeheven het heffen van lasten op werkplaatsen gebezigd voor den handel, omdat hij die heffing achtte onbillijk, ook omdat de schuren voor den landbouw vrijgelaten zijn van belasting.

De heer *van Andringa de Kempenaer* behandelde onderscheidene punten: 1°, rakende de grondbelasting verklaarde de spreker dat het de eerste pligt was van de Regering om de bepalingen der Grondwet te doen naleven, en dat bij de heffing dier grondbelasting wel degelijk plaats had privilegie, omdat die belasting zoo ongelijkmatig werkte, dat sommige provincien — zoo als Friesland, — tonnen gouds te veel betalen in vergelijking met andere gewesten. Hij drong dan ook ten sterkste op eene spoedige en betere regeling dier zaak aan; 2°, betreffende de wet op het personeel betoogt spreker almede de noodzakelijkheid om die te herzien, en daarbij de belasting op de dienst- en werkboden op te heffen; 3°, met het oog op den overvloed in de schatkist achtte hij het wenschelijk, dat de schatkist tegemoet kwam in den nood der gemeenten, door bijv. eenige opcenten aan die gemeenten af te staan; 4°, ten aanzien van het fonds van den Hoogen Raad van Adel betoogt de spreker dat de tegenwoordige Minister van Finantien meer dan iemand bekend is met den oorsprong van dat fonds, omdat hij het in 1845 tijdelijk in de schatkist overgebragt; en nu wenschte de spreker daaromtrent inlichtingen te ontvangen. Op grond van dat bezwaar vooral verklaarde de spreker zijne stem te moeten onthouden aan de wet, zonder daaraan in de verte zelfs te hechten het denkbeeld van wantrouwen in den Minister.

De heer *van Wessem* dringt aan op de herziening van de wet op het patent, als zijnde deze verouderd en niet meer voldoende aan de eischen des tijds. Met leedwezen constateerde hij, dat de Minister, in zijn antwoord op het verslag der Kamer, niet scheen doordrongen te zijn van de noodzakelijkheid eener spoedige herziening. Betrekkelijk de goederen van St. Agatha merkt spreker op, dat nu de onwaarheid der dagbladen is gebleken, voor zooveel betreft den duur van de nieuwe verpachting; maar wat den prijs betreft, meende de spreker dat die te laag is, en daarom opperde hij het denkbeeld, om die goederen in publieke veiling te brengen.

De heer *Michiels van Kessenich* dringt mede aan op eene herziening van de patentwet met betrekking tot de belangen van den kleinhandel, waaromtrent niet minder dan voor de nijverheid groote ongelijkmatigheid bestaat.

De heer *van Hall*, Minister van Finantien, zet voorop eene algemeene opmerking, daarop nederkomende: dat hij niets terug nam van hetgeen hij had verklaard nopens den toestand der finantien, maar men had zware uitgaven te doen, en om deze te bestrijden kon men niet besluiten tot vermindering van inkomsten. Men kon geene spoorwegen aanleggen, amortiseren en belastingen afschaffen tegelijk; het was een onbillijke en een onmogelijke eisch. Ook de vorige Minister van Finantien had verklaard, dat, indien men spoorwegen wilde hebben, men ook niet vooreerst aan belasting-vermindering denken mogt. — Daarna beantwoordde de Minister de verschillende ter sprake gebragte punten, in algemeene trekken, dat wil zeggen, door de belofte af te leggen van bij eene herziening van de wet op het personeel de gemaakte bedenkingen in ernstige overweging te zullen nemen. Wat aangaat de grondbelasting, de Minister reserveerde zich het oordeel of hier inderdaad aan de Grondwet werd te kort gedaan, maar merkte toch op, dat de herziening behoorde tot een der moeijelijkste onderwerpen, omdat daarmede in verband staat de gewigtige questie of niet door verhooging van grondbelasting willekeurig aan den tijdelijken eigenaar een deel van de waarde zijner goederen wordt ontnomen. Ten aanzien van de patentwet zeide de Min., dat alleen eene gedeeltelijke herziening mogelijk was en dat men die voorbereidde. Met het fonds van den Hoogen Raad van Adel was gehandeld alleen naar het regt; de Minister had steeds dat regt volgehouden en het ook steeds door de Kamers zien gehomologeerd.

De beraadslaging wordt gesloten verklaard. De Min. van Finantien merkt op dat hij verzuimd had nog één punt te beantwoorden (de zaak van St. Agatha) en dat hij het woord verzoekt. De Voorzitter verklaart intusschen dat dit niet doenlijk was, aangezien de hamer reeds was gevallen. Tot stemming werd alzoo overgegaan en *de wet op de middelen* aangenomen met 31 stemmen tegen 1 stem.

Tegen de heer *van Andringa de Kempenaer.*

In de laatste plaats is aan de orde *de credietwet voor het Departement van Kolonien.*

De heer *Schimmelpenninck van der Oije*, voor zoo veel hoorbaar, die het voornemen gehad heeft om breedvoerig over deze wet te spreken, zag daarvan af, nu hij zag dat de Vergadering verlangde naar het einde harer werkzaamheden. Hij zou derhalve slechts eenvoudig uit gevoel van persoonlijke dankbaarheid hulde brengen aan een getreden Minister en daarna, met een enkel woord, de zaak zelve terugkomen. Het was nu 20 jaren geleden dat hij zich door den Minister Rochussen liet bewegen om aan de Ministerstafel zitting te nemen, en hij had sedert ruimschoots gelegenheid gehad dezen te leeren kennen. Hij had hem leeren kennen als een man vol waardigheid, rijk begaafd met talenten, vol van warme liefde jegens zijnen Vorst en groote belangstelling koesterende in het heil van zijn Vaderland. Was hij wel een feilbaar — en wie was het niet? — in particuliere aangelegenheden, het was omdat hij met een misschien overdreven ijver bezield was van de zucht om elks particuliere gekrenkte regten te bevredigen; en dwaalde hij soms in algemeene aangelegenheden, het was steeds dwaling te goeder trouw en een gevolg van de warme zucht om, naar zijne beste inzigten, de belangen van zijn Vaderland te bevorderen. Dit dreef hem nu en dan tot het toegeven in zijn eigen stelsel tot de uiterste grens, in de hoop van daardoor het goede te stichten door toenadering van uiterste meeningen, maar daarna—en daaraan is het te wijten dat men den schijn van inconsequentie op den heer Rochussen had geladen — daarna weder zelfstandig op zijn eigen stelsel terugkeerende, overtuigd dat geen andere weg dan dat stelsel aanwezig was, om het gestelde goede doel te bereiken. Spreker betreurde het, èn voor het Vaderland èn voor de moeijelijkheid, waarin de Kroon nu was gebragt, dat men nu een Minister van Kolonien op zijn eigen verzoek zag ontslaan, die groote diensten aan het Land had bewezen en nog groote diensten had kunnen bewijzen, juist nu in de tegenwoordige tijden, waarin men, door onvoorzigtig handelen, zoo veel goeds zou kunnen verliezen of derven. Het paste den spreker niet zich uit te laten over een eventuelen opvolger; de zorg daarvoor was aan de Kroon en aan hare Raadslieden opgedragen, maar dit mogt hij zeggen, dat wanneer men het oog vestigde op de parlementaire behoeften, het zeer moeijelijk zijn zou, een verdienstelijk O. I. ambtenaar, of andere mannen, met practische Indische kennis toegerust, te vinden, die geneigd zouden zijn de betrekking van Minister van Kolonien te vervullen. Wanneer men nu reeds las hoe gesproken werd van „een bloedsysteem” van „dolzinnige barbaarschheid” en dergelijke uitdrukkingen meer, die geslingerd werden tegen ieder, die zich nog eenigermate bleef vasthechten aan het bestaande stelsel, dan vroeg hij of men gegrond uitzigt kon hebben dat men vinden zou een man, geneigd zich aan dagelijksche verguizing en belastering bloot te stellen, ten einde hetzelfde beginsel te verdedigen waarvoor de heer Rochussen was bezweken.

Spreker moest verder vragen, of in de gegeven omstandigheden het ook niet zaak begon te worden voor de Eerste Kamer, om het oog gevestigd te houden op hetgeen dreigde te zullen volgen; vooral wanneer men, met het oog alléén op de hoofdzaak, veilig kon verklaren dat de beginselen van den heer Rochussen op den steun van de overgroote meerderheid der beide Kamers konden rekenen. Immers men moest daarbij de zaak van Pangka laten rusten. Spreker geloofde dat de Minister wel gedaan had, indien hij die zaak had ter zijde gelaten; maar hij die de bijzonderheden der toedragt bekend was geworden, zou eerlijk moeten erkennen dat de Minister, eens de zaak regelende, niet anders had kunnen handelen dan hij had gedaan. Het gold intusschen naar sprekers meening eigenlijk *het cultuurstelsel;* en indien hij niet van zijn voornemen, om daarover breedvoerig uit te wijden, moest afzien, hij zou bovenal op drie hoofdpunten de aandacht der Kamer hebben gevestigd met betrekking tot dat stelsel, nl. 1°, dat het de eerste en nog steeds heilrijk werkende oorzaak geweest is en blijft van de toenemende welvaart van den Javaan-zelf; 2°, dat het onmisbaar was voor den bloei, zelfs voor het behoud van onzen handel, nijverheid en ons fabriekwezen, en 3°, dat het hoogst roekeloos en loszinnig zou zijn, om de hen met de gouden eijeren te slagten in de hoop van op gansch onzekere gronden in ééns de schatten te erlangen, die men nu geleidelijk en met meerdere zekerheid jaarlijks verkreeg. Intusschen hij zou deze punten, op de reeds in den aanvang zijner rede ontwikkelde gronden, niet nader uiteen zetten en thans van het woord afzien.

De heer *van Rijckevorsel* verklaarde, bij het behandelen van vier punten, zeer kort te zullen zijn; 1°, hij respecteerde de houding van de Tweede Kamer, die de aftreding des Ministers van Kolonien ten gevolge had; hij respecteerde het besluit des Konings, waarbij den Minister het gevraagde ontslag was verleend, en, eindelijk, hij misgunde hem na eene zoo lange staatkundige loopbaan de rust geenszins; 2°, kwam het den spreker voor, dat de vorige redenaar omtrent de verschillende begrippen van het cultuurstelsel in dwaling verkeerde. Spreker geloofde niet, dat er op dit oogenblik invloedrijke mannen waren in het Vaderland, die het cultuurstelsel van graaf van den Bosch wilden omverwerpen; er mogt verschil bestaan over de meerdere of mindere inkrimping of uitbreiding van dat stelsel, of over den eisch om naast dat stelsel vrijen arbeid te helpen ontwikkelen, maar omverwerpen wilde niemand, en het scheen spreker zelfs toe, dat de uiterste partijen in den laatsten tijd, ten aanzien van dit verschil, zeer tot elkander genaderd waren; 3°, besprak de spreker een verslag van het 32ste boekjaar van de Javasche bank, om daaruit aan te toonen de zonderlinge begrippen, die deze Bank scheen te hebben van het doel der inrigting, en om, naar aanleiding daarvan, reeds nu den eventuelen Minister van Kolonien daarop aandachtig te maken; 4°, verklaarde de spreker, ofschoon dit hoofdstuk slechts eene credietwet was, daartegen te zullen stemmen, op gelijken grond als in vorige jaren; omdat nl. op dit hoofdstuk niet voorkwamen verschillende uitgaven, die hier te Lande ten behoeve der kolonien gedaan werden.

De heer *van Nispen van Pannerden* achtte het oogenblik niet geschikt om in beschouwingen te treden over koloniale aangelegenheden, en wanneer hij het woord had gevrragd, dan was het om te verklaren dat hij voor het hoofdstuk zou stemmen als *credietwet*, want dat hij ook nu, even als vroeger onder alle vorige Ministers, bleef aandringen op het brengen op de begrooting van de uitgaven, die hier te Lande ten behoeve van de Kolonien werden gedaan.

De heer *van Hall*, Minister van Finantien, hoopte dat de Vergadering het in hem zou goedkeuren, wanneer hij thans niet trad in eene discussie over koloniale questien. Wanneer men, zeide de Min., een bemind en geacht vriend, een kundig, regtschapen en getrouw ambtgenoot van zijne zijde zag weggescheurd, dan mogt hij daarover diep leed gevoelen, dan mogt zijn hart daaronder bloeden, maar als Staatsman aan de plaats des Ministers, betaamde het hem, daarover het stilzwijgen te bewaren.

Niemand meer het woord vragende, werd de beraadslaging gesloten en de credietwet *aangenomen* met 27 tegen 1 stem, zijnde die van den heer van Rijckevorsel.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal ging daarna, tot nadere bijeenroeping, uiteen.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.